

Vadászok és fegyverkedvelők lapja

5

magasles

Független Információs Havi Lap

2004 február – II. évfolyam 2. szám

253 Ft

Ez kinézett
egy vadásztúrát

Ez vett egy
vadászpuskát

Ez vett egy
horgászbotot

Ez elment
a FeHoVa-ra

Ez a picike pedig
jól érezte magát

Fotó: J. Vajda / Hungexpo

FeHoVa

11. FEGYVER,
HORGÁSZAT,
VADÁSZAT
NEMZETKÖZI
KIÁLLÍTÁS
MÁRCIUS 4-7.
HUNGEXPO
BUDAPESTI
VÁSÁRKÖZPONT

Látogasson el Ön is a Fegyver, horgászat, vadászat nemzetközi kiállításra a HUNGEXPO Budapesti Vásárcsopontba, ahol a fegyver találkozik a pecabottal. És a végén mindenki horogra akad.

Tervezett programok többek között: vadászkutya, solymász, íjászbemutató, vadászruházati dívatbemutatók, légguska, Flóbert pisztoly lövészet, szarvasbőgő verseny, lézeres lövészet, színpadi szituációs lövészet.

A kiállítással egy időben - ugyanazzal a belépővel - tekinthető meg a Budapest Boat Show, a SPORT és a Budapest Motor Kiállítás is.

SMS JÁTÉK! Küldjön IGEN-t a 06-90-621-114 telefonszámra! Ha a feltett kérdésre helyesen válaszol, belépőjegyet nyerhet. SMS küldés díja: 120 Ft+áfa/SMS. A játék 2004. január 29-től március 6-ig tart. SMS ügyfélszolgálat: 06-30-587-8300
További információ: www.szabadido2004.hu

Nyitva tartás: 2004. március 4-6., 10-18 óráig, március 7., 10-17 óráig

Szervező: HUNGEXPO Rt. telefon: 1/263-6083, 1/263-6535
Internet: www.fehova.hu
E-mail: fehova@hungexpo.hu

FeHoVa - Felébresztí a vadászósztyént.

FeHoVa

Erről olvashat

Múltidéző / Mirtse Zsuzsa: A vadászat krónikája / Pannónia dicsérete 4

Vadászetika / Kié a zsákmány? 6

Detrich János: Veszélyes üzem. 19

Detrich János: Vadászetika – etikus vadászok 28

Pályázat / Vadlibavadászat terepjáróval 7

Vendégoldal / Dr. Kalotás Zsolt: Egerészölyv – vadölő vagy pocokvadász? 14

Négy keréken / Detrich János: Még nincs vége a télnek! 16

Autók a Nap birodalmából: Toyota Land Cruiser és Hilux 17

Csaholó / Mirtse Áron: Vadászkutya-történelem 20

Márok Tamás: Vadászkutyás, kutyás vadász illetmen 24

Márok Tamás: Magánrecept nyúlüzés ellen 26

Kovács Zsolt: Kóborló kutyák 27

Kuriózum / Halmágyi Takács István: Zergevadászat a tengerszint közelében . . . 30

Lőpor / Kovács László

A kombi 8

A hónap története: Sztárom a párom 11

A hónap puskája: Száztíz éve szolgálatban 12

Könnyű puskák – nehéz vadászatok. 32

Február – ismét mezőgazdasági könyvhónap! 34

Vadászok erdőn, mezőn, tavon... és a FeHoVa-n. 34

Vadászmozaik 35, 38

Naptár / Február. 36

Farsangi ajánlat. 37

Vadászpiac 39

Börze 48

Kedvezménykuponok. 48

Terjesztő partnereink 49

Előzetes / Márciusi számunkból... 50

Ebben a lapszámunkban az alábbi partnereinkről talál bővebb információt

Erva Kft. 52	Hungexpo Rt. 51	Sólyom Vadászbolt 48
www.fotopiac.hu 47	Kiss & Kolláth 2	S. P. Jagd. 48
Frommer Kft. 2	Major Tibor 49	Trezor Rt. 48
Hanyi Vadászbolt 48	Mobilker. 48	Várerdei Kft. 48
Hungaro Arms. 2	Momati Bt. 2, 19	Weidmann Kft. 29

Látomás, Képes Krónika

A vadászat krónikája III.

Pannónia dicsérete

Mirtse Zsuzsa

Itt, a Földön, az élet különböző megjelenési formái egy hatalmas, lenyűgözően bonyolult hálót alkotnak. Minden egyes kis csomópontnak megvan a maga szerepe, jelentősége. Az egyes lépcsőfokokon élő fajok természetesen nem szigetzerű életet élnek, hanem egy nagy, szervesen összefüggő rendszer részeként egymásra támaszkodnak, létezésük a másik egység életén alapul és feltételezi azt.

Az ember esetében az életet biztosító fehérjeforrást elsődlegesen az állatok biztosították, ennek megszerzése azonban – hiszen az élet kioltásával járt – nem volt elválasztható a lélek működésének törvényeitől. A vadászat párhuzamosan így egyfajta etikai kódex is kialakult, melyet a lelki ügyek védelme érdekében, valamint az ökológiai egyensúly ösztönös fenntartása végett dolgoztak ki. Mert a vad több mint zsákmány, célpont. A vadászmég vadászat alkalmával is többet kell, hogy lásson benne.

A magyar nép története együtt íródott a vadászat történetével. A magyarság gondolkodásmódjára, karakterére meghatározóan hatott az állatokkal való mély kapcsolat – ennek nyoma mesekincsünkben, a tárgyainkon fellelhető motívum-

világban (faragások, festések), dalainkban kitörőhatalenul benne van. A vadászat az egyik legelső aktív kapcsolatunk a természettel, sőt, ösfoglalkozásnak tekinthető, az ősi, zsákmányoló gazdálkodás egyik megjelenési formája. Vadászó-halászó őseink már évezredekkel ezelőtt vadásztak rénszarvasra és apróbb prémes állatokra: nyusztra, nyúlra, hódra is.

Éléskamrák négy lábón

Ezeknek a népeknek a számára az élet, a fennmaradás zálogai voltak ezek az állatok – az élet „éléskamrái”, amelyektől (megemelt gondolkodással) maga az élet is származott, így ezen állatok közül a nagyobbak, méltóságteljesebbek egyszerre voltak összülők, totemek és eleségek is. Ez a többszörös szereposztás nem okozott zavart a vadászó népek lelkében: a tisztelet és a kibékítés feloldotta, helyre tette az ölés rítusát.

A legkedveltebb vadászszákmány a szarvas volt. A szarvas több mint szákmány; a szarvas minden volt: összülő, totem.

Eleink ismerték a nyilat, az íjat, és különféle hurkokat, csapdákat is használtak. A szamojédeknél jelent meg talán először az íjas csapda használata, mely aztán egészen az Amur vidékéig elterjedt vadászati mód volt. Igen korai időszakban, az állattenyésztésre való áttéréssel egyidejűleg kialakult a védekező vadászat, amelynek fontos eszköze a verem volt, de más passzív vadászati módok (hurkok, csapdák) terjedésére is serkentő hatással lehetett. A hurkokat már akkor is állati bélből és inakból sodorták. Ősi vadászati módszer volt még a solymászat és a lovas hajtóvadászat is.

Gazdag hagyatékot, vadászati kultúrát hoztunk magunkkal a honfoglalás előtti időszakból is, mely ősi örökség a Kárpát-medencében történő megtelepedésünk után ötvöződött, árnyalódott a más népektől átvett „hozománnyal”. A honfoglalás kori Magyarország paradicsomi állapotokat kínált az otthon kereső törzseknek: a kellemes éghajlat, a dús növénytakaró, a ligetes-erdős terep ideális vadászhelyet hozott létre a számukra.

A szákmányt fel kellett kutatni, majd üzni kellett – és üzésre a legmegfelelőbb társ a kutya volt. Az ember első „társállata” akkor még a napi eleség előkerítésében is pótolhatatlan szerepet töltött be. Hogy milyen lehetett az első kutya, amely a szákmány nyomába szegődött? Pontosan nem tudjuk, de az tény, hogy a honfoglaló magyarok már hoztak magukkal kutyákat, és a sztyeppi övezetben a török népekkel való érintkezés idején a hajtóvadászat népszerűsége megnőtt.

Vadászat a Csodaszarvasra, Képes Krónika

A másik állatsegítő a vadászatban a ragadozó madár volt. A solymászat Magyarországon a XIII. században érte első virágkorát. IV. Béla aranypénzein már találkozhattunk sólyomábrázolásokkal. Nagy Lajos király solymászmeister, Magyar László (*Ladislauș Hungarus*) írta az első jelentős könyvet a sólymok idomításáról, betegségeik gyógyításáról. A solymászat a költők lelkét is megragadta: Janus Pannonius, a nagy humanista költő a Mátyás király idejében folyt solymászatról versében így emlékezik meg: „*Még a vadászkutya sem tudná futtában elérni, / ám a sebes röptű sólyom futtában lecsap.*”

A honfoglalás kori magyarok persze vadásztak mindenre, ami vadászható volt: őstulokra, hódra és bölényre is – a bölény az egyik nagy vesztesége Pannónia faunájának, pedig egészen a XVIII. századig jelen volt Magyarországon. Utolsó példányát Székelyföldön vadászták le 1762-ben. Számos más faj is sajnos áldozatul esett az átgondolatlan prédajézés szenvedélyének: hódra a XIX. század közepéig vadászhattak, mostanában próbálják újraterelíteni őket. Ezek a szomorú statisztikák azért elgondolkodásra készítik az embert...

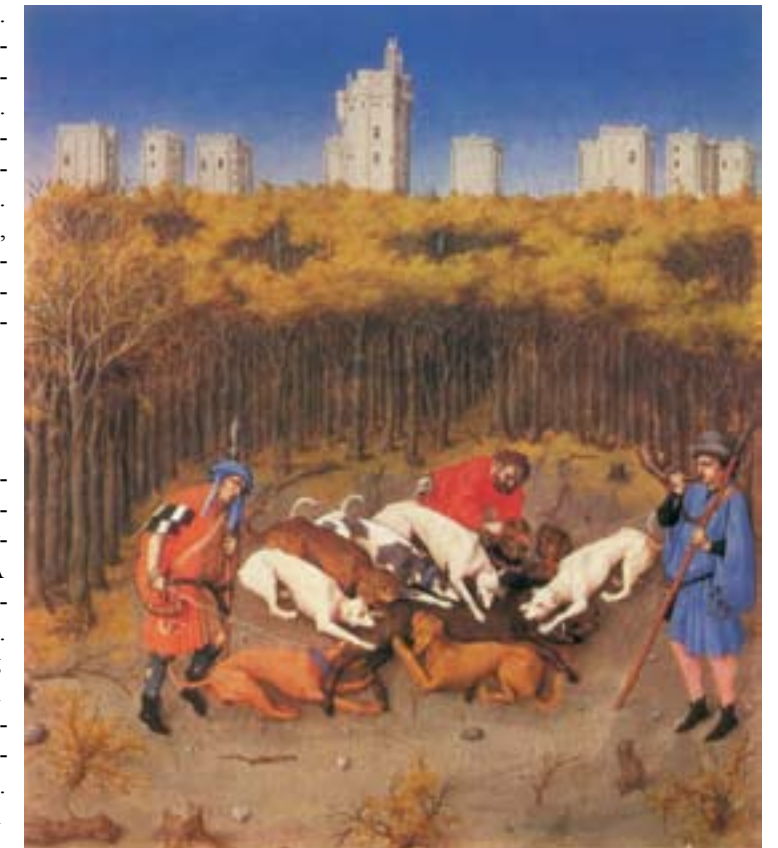
Akinek szabad, és akinek nem...

A letelepedéssel, a földművelés egyre szélesebb körű elterjedésével párhuzamosan a magyarság vadászata is megváltozott. A vadászat sokáig nem volt tilalomhoz, szabályozásokhoz kötve. A honfoglaló törzsek tagjai még szabadon, megkötések nélkül ejthették el gyakorlatilag bármilyen állatot, ám a szabad vadászatot idővel jelentősen korlátozták. 1504-ből már ismerünk olyan rendelkezést II. Ulászló királytól, amelyik a jobbágyoknak megtilt-

ja a szarvas-, őz-, vadkan-, nyúl-, fácán- és császármadár-vadászatot, tehát a vadászatot nemesi előjoghoz köti. Innentől kezdve a vadászat, a vadfogás két ágra válik szét: a nemesek számára sportként fenntartott vadászatra, melyet löfegyverrel üztek, valamint a parasztek által titokban üzött vadfogásra. A fegyveres vadászatról az első emlékünk egy címerkép őrizi 1509-ből.

A rendelkezések kétarcúak voltak: az ízletes nagyvadra bizonyos társadalmi szint alatt törvényes keretek között nem vadászhatott senki, azonban a kártékonynak minősített állatok vadászatát a parasztság számára is kötelezővé tették. Az 1668-as országgyűlés pl. elrendeli, hogy minden falusi jobbágnak 50 verebet kell fognia, azzal elszámolnia – a szabályszegőknek fenyítés járt. A parasztság azonban elsősorban húst akart, tápláló ételt az asztalra, ezért vadásztak is válogatás nélkül mindenre, ami az útjukba került: borzot, pelét, darut, ürgét is fogyasztottak. Prémjeiket ruhakészítésre, az inakat ideg sodrására, varrásra használták. Az énekesmadarak is keresett csemegének számítottak. Léppel, hurokkal ejtették el őket – a rigófélék a piacok kedvelt portékái voltak.

A megszorítások másik fajtája időbeli volt: bizonyos tilalmi időszakokban tiltott volt a vadászat. Az első ilyen szabályozó jellegű törvény 1092-ben kelt, s az ünnepnapokon való vadászatot tiltotta be. E törvények megfelelő ellenőrző szerv hiányában betarthatatlanok voltak: ennek következményei az állatállomány ritkulásában, s egyes fajoknál teljes kipusztulásban mutatkozott meg. Pannónia vadaskertje már akkor is védelemre szorult...

Berry herceg hóraskönyve, December

Kié a zsákmány?

Természetesen a földtulajdonosé, a bérlőé, avagy az államé, a különböző országokban érvényes törvények szerint meghatározva. S ezt, a dolgok anyagi vonatát, senki sem vitathatja, hiszen egyértelmű, támadhatatlan jogszabály vonatkozik rá. Viszont a vad elejtésének dicsősége, a trófea igazságos odaítélése olykor kétséges lehet, s különösen nagyvad esetében támadhat óriási perpatvar belőle. Barátságok mehetnek tönkre miatta. Pedig valójában a nemzetközi etika igazságosan határozza meg ezt is.

Apróvadnál az a nimród számít elejtőnek, aki arra a példányra az utolsó lövést tette. Tehát ha mondjuk, társas vadászatban valaki ellövi a mezei nyúl lábát, és az sántán vonszolja magát tovább, míg a szomszéd puskás egy jól irányzott sörétadaggal le nem teríti, akkor nyilván és egyértelműen a szomszédnak a löjgyezékéhez írható a vad. Ha valaki csak szárnyaz egy fácánt, s a társa lövi gombóccá aztán, abban az esetben is az utolsó lövés a mérvadó. Sajnos nem egyszer előfordul, hogy valakit elragad a szenvedély, és mindenre lő, még a szomszédja hibátlanul eltalált fácánjába is, saját „dicsőségére”, hogy aztán több madara legyen terítéken, minél nagyobb zsákmánnyal büszkélkedhessen. Akár hiszi a kedves Olvasó, akár nem, több vadászati példaképünk viselkedett gátlástalanul apróvadhajásokon. Minduntalan elragadta őket a hév, de mivel híres emberek voltak, nem zárták ki őket a további vadászatból. Pedig azt kellett volna! Egy másik emberi gyengeség, hogy valaki több vadat mond be összeíráskor, mint amennyit lőtt. Nemeskéri-Kiss Miklós barátom említette egy levelében, hogy „Horthy Jenő járt nálunk, Gödön, vadászni, az évente egyszer megtartott fácánozáson, ahol olykor 300-400 jól repülő vadmadár feküdt a terítéken. Csak 6-8 résztvevője volt ezeknek a nagyvadászatoknak, köztük Horthy kormányzó úr és József főherceg is. Utóbbi híres volt arról, hogy mindig neki

kellett a legjobb eredményt elérni! Horthy Jenő bácsi cseppet sem szerette, s egy ízben alaposan behúzta a csöbe. Édesapám minden vendégtől megkérdezte a végén, hogy hány fácánt lőtt. Erre ő bement, hogy 72-t. József főherceg, aki mindig azt kérte, hogy ő mondja be utoljára a saját eredményét, erre kijelentette, hogy 78 madara van. Mire édesapám szerényen közölte vele, hogy az egész vadászatban összesen esett 75 kakas, annyi fekszik a terítéken. Elképzelted, hogy Horthy Jenő és a többiek milyen jól derültek a nagyzóló főhercegen! Attól fogva Gödön sosem volt hajlandó megmondani, hány darabot lőtt egy hajtasban!” Mindez nagyon régen történt, de hasonló esetek, plusz szomszéd elé puskázások, más vadját cafatokra lövések sajnos korunk illusztris nimródjaival is megesetek nemegyszer.

Nagyvad esetében az az elejtő, aki az első halálos lövést mérte rá. Vagyis, ha mondjuk disznóhajtáson valaki gyomron találja a sertevadát, de az továbbbirmodik, és csak a szomszéd jól irányzott fültőlövésre esik össze, abban az esetben természetesen az első nimródé a dicsőség és a trófea. Ha viszont ugyanez a vadász csak a lábát sebzí meg a sertevadnak, amelyből bizvást kígyógyulna, akkor azé az érdem, aki utána fültövön lövi. Néha ilyen esetben is kerülhet vitára sor, mert például ha valaki az illető nagyvad heréit lövi szét – aminek egyszer magam is szemtanúja voltam –, az vajon halálos találatnak számít vagy sem? Hirtelenjében magam sem tudok rá válaszolni, mivel nem vagyok állatorvos, hogy ez a seb elfertőződne-e, belepusztulna-e az állat, vagy sem. Abban az esetben, amikor magam is ott voltam ilyen eseménynél, a társaság arra szavazott, hogy igen, s a trófeát a herelővő kapta, nem pedig az, aki utána nyakon suhintotta a szarvast. Legtöbb esetben sokkal egyértelműbb a helyzet, könnyebb dönteni. Az más kérdés, hogy amikor a külföldi vadászvendég lábszáron horzsol egy bikát, s a vérebes utánkeresés során a kutya vezetője adja meg a „kegyelemlövést” a vadnak, az agancs akkor a sebzőé, és nem az elejtőé lesz. Utóbbié „mindössze” a kevesek által elismert – érdem. De ennek az egésznek persze súlyos anyagi vonzata van, tehát teljesen érthető a dolog, ám az etikához semmi köze. A magam részéről biztosan visszautasítanék ilyen trófeát, de hát mi, vadászok is sokfélék vagyunk.

Általános szabálynak mindenképpen az fogható fel, hogy apróvadnál mindig az utolsó, míg nagyvadnál pedig az első halálos lövés érvényes, ezek mutatnak a jogos elejtőre. Ez alaptörvény, kivételt csak az jelent, ha az elejtő maga mond le a trófeáról a sebző javára, de attól még a helyzet nem változik, csak a „dialjel” kerül máshoz, mint aki megérdemli.

péceli

2004 február

Ezt lőttem! – pályázatunk e havi nyertese:

Vadlibavadászat terepjáróval

2003. december 13-án este hat óra körül területellenőrzésemet végeztem a gemenci erdőben. Nagy köd ereszkedett le a területre, így az árvízvédelmi töltésen csak lassan tudtam haladni.

A vasúti átjárónál leengedett sorompó várt. A vonat elhaladtával a sorompót felnyitották, kikanyarodtam az 55-ös főútra, és elindultam a bajai Türr István Duna-híd irányába. Mintegy fél kilométert haladtam a főúton, amikor is egy árny jelent meg a felfestett felezővonalnál a ködben, és tanácstalanul totyogott egy helyben. Én próbáltam korrigálni a haladási irányomon, de ez csak egy fél métert sikerült, mivel jobbról több méter mély kubikgödörök vannak az út mentén. A szerencsétlen „valami” pont az én irányomba mozdult, így a terepjáró bozótrácsával találkozott.

Amint tudtam, megálltam, vészvillogót kapcsoltam és visszasétáltam. Egy szerencsétlen vetési ludat (*Anser fabalis*) ütöttem el. Zsákot kerítettem és a madarat beraktam az autóbá. Néhány kilométert autózva Baja irányába, sárga vészvillogásra lettem fi-

gyelmes: negyven-ötven autóból álló kocsisor végére érkeztem. Futótüzként terjedt a hír, hogy baleset történt, ezért áll a forgalom.

Ekkor állt össze bennem is a kép. Eddig fel sem tűnt, hogy egyik irányból sem jött gépjármű. Valószínűleg a liba a tejféhér ködben nehezen tájékozódott, és az erdő közepén feketéllő aszfaltot valami megbízható pontnak vélte, és leszállt. Mivel a szerencsétlen baleset és a sorompózár megfogta a forgalmat, jó ideig nem volt mozgás a főúton. Így választhatta le szállásra az aszfaltcsikot, és épp akkor próbált tájékozódni, amikor odaértem. Az ütközés miatt a liba „használatlan” vált, de alaposan átböngészve lövésre, sebzésre utaló jeleket nem találtam rajta.

Láttam már elütve szarvast, özet, vaddisznót, borzot, rókát, nyestet, görényt, hermelint, menyétet, pézsmát, mezei nyulat, fácánt, baglyot, apróbb madarat, de libát nem. Még csak nem is hallottam róla, hogy ilyen „vadászserencse” ért volna valakit.

Kammermann Péter

(Kövési Sándor felvétele)

(Kövési Sándor felvétele)

A kombi

Kovács László

Az az érzésem, hogy a XVIII. század végi magyar nyelvújítók között aligha akadt vadászember. Verseghy Ferenc, Ányos Pál, Kazinczy Ferenc és a többiek „csupán” a nyelv egyéb területein teremtettek rendet. Például Barczafalvi Szabó Dávid, a Magyar Hírmondó újság egyik tudós szerkesztője olyan ma is használt szavakkal gyarapította anyanyelvünket, mint tanítvány, tábornok, olvasmány, mondat, felület stb. Faludi Ferencről származik többek között a zsebóra, napirend, nyelvbtlás, és a kör azért nem ker a nyelvünkben, mert kitalálójá, Dugonics András „szögedi” tájszólással beszélt, és a körékből, nem pedig a kerékből rövidítette le, alkotta az új szót.

A vadásznyelv sokkal lassabban, és korántsem olyan üdvös mértékben tisztult meg a külföldi hatásoktól, mint a mindennapi életben vezérfonálnak tekinthető Arany János-i köznyelv. S ez a megállapítás különösen áll vadászfegyver-irodalmunkra. Sajnálatos kell megállapítanom, hogy a jelesebb szerzők fantáziája – talán mert elsősorban a technikában jártas emberek – nemigen szárnyalt, új kifejezések keresése helyett inkább használták az általában német, esetleg francia nyelvterületről behurcolt szavakat. Sokáig tartott ám, amíg a *Basküile*-ből zártest lett!

Számomra is szinte hihetetlen, de ilyen téren gyökeres magyarításra csak a XX. század derekán került sor, amikor megjelent DR. ZOLTÁN ATTILA kétkötetes ballisztikai főműve, a *Vadászfegyver és löismeret*. Ő egész egyszerűen kénytelen volt új szavakat „gyártani”, mert különben munkája hemzsegett volna a csak fegyverismerők előtt világos külhoni kifejezésektől. Előtte például nem létezett a *tolózárás* szó, a korábbi szerzők mind körülírni kényszerültek ezt a fogalmat: olyan, mint a Mauser zárszerkezete stb. Tucatnyi vagy annál is több igazán magyaros kifejezést alkotott, s ezek egytől egyig megmaradtak vadásznyelvünkben. (Bár még mindig akad szerző, aki épp a fenti fogalmat „záváros”-nak jelöli, ami logikátlan, hiszen például a kengyelkulcosos Browning M. BLR-nek is van závárja, azaz zárdugattyúja, mégsem tolózárás...)

Ha derülátón szemlélem nyelvünk megtisztulását, akkor bátran mondhatom, hogy a mai, vadászfegyverekről, töltényekről érkező szerzők döntő többsége a követendő úton halad. Viszont ha a különböző szépirodalmi műveket forgatom, akkor gyakran fejemet csóválom, mert hogy lehet az angol *rifle* szóból *karabély*, mikor eredetileg egyszerűen golyós puskát értenek alatta, és azon is elcsodálkozom, milyen „szakszerű” meghatározás WILBUR SMITH egyik könyvében a „300-as, kemény köpenyű, löporos lövedék”. Igaz, a magyar fordító „jóvoltából” a *kafferbivaly* is mindig *bövény* nála. A rossz példákat oldalakon keresztül sorolhatnám, nem kivéve közülük vadászlap-

jaink hirdetési rovatát sem, amelyre az illetékes szerkesztők – mondhatni – ügyet sem vetnek. Így eshet meg, hogy van, aki „ikercsöves” puskát kínál eladásra, esetleg „invector pluszos”-t stb. Majd az olvasók ügyis kitalálják, miről van szó. Szörnyű, hogy erre a rovatra, ilyen szempontból, gyakorlatilag egyetlen magyar újságnál sem figyel oda senki!

Az elrettentő példák ellenére vadászfegyver-nyelvezetünk mégis csak tisztul, ha lassan is. Az újabb szavaknál említhető jó példa ZENTAI BÉLA leleménye, aki a korábban bevett *standardok* helyett *alapkálberekéről* beszél és ír. Néhány új szót magam is alkottam, például a rozsdamentes fém részű, műanyag agyazású fegyverekre az *esőpuska* kifejezést, amely szintén harmonikusan beilleszkedett vadásznyelvünkbe. S most új szót javaslok egy régi fogalomra. Egyelőre *bockbüchs*-nek (ejtsd: bokkbücsz) hívják ékes magyarsággal azokat a vadászpuskákat, amelyek függőleges csőelrendezésűek, és egyik azokból golyós, a másik pedig sörétes. Talán magyaráznom sem kell, úgy ordít róla a germanizmus. Eredeti honában még hosszabb a meghatározás: *Bockbüchsflinte*, amely-

ből a *bock* a csőelrendezésre utal, a *büchs* a golyós, a *flinte* pedig a sörétes kaliberekre. Tehát a köznap „magyar” kifejezés eleve rossz, lévén a golyós cső kimaradt. Nagy-Britanniában, annak volt gyarmatain és Észak-Amerikában *combination gunnak* keresztelték el, míg Svédországban egyszerűen: *kombi*. Ahogy írjuk, úgy is ejtjük ki. Rövid szó és pontosan fedi a tartalmát. Igaz, hogy ezt sem Levédiából hoztuk magunkkal, de jobb mint a régi, tehát üdvösebbnek vélem helyette ezt bevezetni. Minden nemzetközi meghatározás örökébe azert nem muszáj teljesen magyarost választani. Pl. sosem akarnék más szavakat az *optika*, *drilling*, *mikrohuzaolás*, *ejektor* helyett.

E hosszú, de úgy érzem cseppet sem felesleges bevezető után pedig essék szó a kombikról. Voltaképpen kétféle fegyver jól sikerült összeötvözésének tekinthető, mert egyszerre sörétes és golyós. Egyaránt használható apró- és nagyvadra. Inkább azok választják, akiknek nagyobb szüksége van a golyós csőre, mint a sörétesre, mert különben a *drilling* célszerűbb. Előnye eme háromcsövűvel szemben, hogy annál könnyebb és olcsóbb, azonos gyártmányt feltételezve. Véleményem szerint inkább való hivatásos vadászok, erdészek kezébe, mintsem a csak szenvedélyből puszkázók „gardröbjába”. A vadöröknek nagyszerű univerzális segédeszköz megfelelő kaliberekben, akár szarvasteheneket kell gyéríteni, akár szarkát, rókát, kóbor ebet. Ugyanakkor sportvadásznál látva enyhén megrökönyödöm, vajon ennyire mohó, hogy „mindent markoló” fegyverre van szüksége? Hiszen ha apróvadra vadászunk, nem kell a golyós cső, ha pedig nagyra, akkor a sörétes felesleges. Amikor özbak után cserkelek, nem lövök mátyásmadarrá, s fácanozáson békén hagyom a vaddisznókat...

A legtöbb kombi puskánál a felső a sörétes cső. Eből adódik, hogy később kopik el a szerkezet, hosz-

szabb a fegyver „élettartama”, kiegyensúlyozottsága is megfelelőbb, és utoljára említve – így jobban néz ki. Az a néhány változat, ahol mindez fordítva van – pl. Savage M. 24F-12 vagy pedig a Brno M. ZH – egyetlen előnnyel bír a többséggel szemben: valamivel kisebb a golyós csőtengely és az irányzékvonal közötti távolság. Ami ugyan cseppet sem lényegtelen, de azért általában ideálisabb, ha alul van a golyós cső, tehát nem csoda, hogy a legtöbb úgy készül.

A Közép- és Nyugat-Európában piacra kerülő kombik esetében az első billentyű hat a golyós csőre, míg a második a sörétest működteti. Skandináviában – érdekes módon – ezt pont fordítva kedvelik a nimródok. Ott rengeteg olyan kombi van használatban, amelyiknél a hátsó ravasz érintésére sül el a golyós töltény. Pedig – szerintem – megfelelőbb a kontinensen lakók választása, mert egyszerűbb az első billentyűt francia típusú beépített rögtönzővel ellátni, s bizony cseppet sem felesleges, ha ilyen gyorsító is van a puskán.

A kombiknak, mint minden vegyes csövű vadászpuskának, van egy gyengéje, amit ritkán emlegetnek a vadászkönyvekben. Történetesen az, hogy több lövés esetében nem igazán tartják a pontosságukat, a lölapon rendszerint felfelé „létráznak” a találatok. Jól ismert fegyverszakértő puszkaműves könyvében olvastam, hogy egy alkalommal igen kétségbeesett vadász kereste fel, akinek világklasszis kombija volt – márkát hadd ne említsek, hisz kisebb-nagyobb mértékben mindre vonatkozik –, s nyolc másodperc alatt leadott három golyós lövésből 100 méteren az első telitalálat volt, a második 5 cm-rel fölötté, a harmadik viszont már elsuhanat volna a képzeletbeli özbak gerince felett... A fegyvermester visszaadta a puskát, hogy ezen nem tud segíteni, de különben ugyan mikor lő gyors egymásutánba három özre a kombival? Ez nem hajtásokba való, hanem fogja fel inkább úgy, ▶

Merkel BBF SL II (fent)

Merkel BBF SL III (lent)

Merkel M. 303 E

hogy ez egy gavalér golyós és egy egylötvetű sörétes keveréke. Se több, se kevesebb. (Bár a szimpla csövű golyósok löképe általában sokkal csinosabb.) A találateltolódás felfelé azért jelentkezik, mert ha a kombi golyós csövet elsütjük, akkor – a használt tölténytől függően – kb. 3400 °C-os égési hőmérséklet hat 0,002 másodpercig, s az a szabad oldalon rugalmasan tágul, ami emeli a torkolatot, a csőtengelyt, megnyúlik felfelé. Amennyiben utána hagyjuk teljesen lehűlni a fegyvert, akkor természetesen a következő lövés is az első szoros közelségébe csapódik be, de ha nem várunk pár percet, akkor egyre erőteljesebben emelkednek a találati pontok. Az eltérés függ a csőfal vastagságától, a külső hőmérséklettől, a kalibertől, a töltény gyártmányától, a hüvelyben lévő lőpor típusától stb. Tehát meglehetősen sok mindentől, amit nem lehet kiküszöbölni. Vannak ugyan szabadon lengő csövű kombik is, ahol csak két vagy három helyen fogják össze a csőpárt, így azok felmelegedése kevésbé hat a löképre, de technikailag ezeknek szintűgy megvannak a maguk hátrányai. Ha nekem kellene ilyen rendszerű puskát vennem, csak az összeforrasztott csövek mellett döntenék. S előzőleg természetesen alaposan kipróbálnám a lőtérén.

Rátérve a megfelelő kaliberekre; sörétesként a 12-es és a 20-as a leggyakoribb, míg golyósoknál már sokkal szélesebb a skála. Aki most szeretne ilyen puskára szert tenni, annak azt tanácsolom, hogy lehetőleg a peremes hüvelyű töltényekhez készültekből válasszon, ne pedig olyat, amely az eredetileg tolvázras ismétlőpuskákba való hornyos végződésű muniókkal üzemel. Ugyanis utóbbiak gáznyomása magasabb és a tölténykihúzó, ill. -kivető nem mindig „dolgozik” biztosan azokkal. Nagyon jónak tartom vegyes csövekénél a 5,6x50R Magnum, 6,5x57R, 6,5x65R, 7x57R, 7x65R, .30R Blaser ürméreteket.

Sokszor hallott ellenérv a kombikkal szemben, hogy nem annyira tartósak, mint mondjuk egy tolvázras ismétlőfegyver. Ez persze igaz, de azért a gyakorlatban kevésbé vehető észre. Az 1990-es évek kö-

zépén nem kevesebb mint ezer (!) lövéssel teszteltek egy nem különösebben erős, de kitűnően „megépített” Tikka M. 512 S jelzésű kombit, pontosabban annak .308 Winchester (7,62x51) öb nagyságú golyóscsövét. 0–100 lövés között 100 méterre a legszebb háromtöltényes lökép átmérője 42,25 milliméter volt, míg ezernél 45,75 mm. A fegyver, noha szabadon lengő csövekkel készült, amikor próbaképp gyors egymásutánban tüzeltek vele, alaposan elromlott a pontossága. Amúgy a szerkezet teljesen hibátlanul működött, egyetlen csütörtök sem fordult elő. Viszont a végén könnyebben nyílt a fegyver, és az elsütőbillentyű járása jobb lett, mint kezdetben volt.

Végezetül említem a kombik tán legfőbb praktikumát, nevezetesen azt, hogy a legtöbb márkához többféle csőpár is kapható. Tehát aki úgy gondolja, felszerelheti duplagolyóssal vagy tisztán sörétesrel. Így aztán három fegyvere lesz egyetlen agyazással, amivel voltaképpen minden vadászlehetőségre felkészült a módfelett előrelátó nimród. Pl. választhat hozzá 12x70x12x70-es sörétes, 7x65Rx12x70-es kombi és 9,3x74Rx9,3x74R duplagolyós csőpárokat. Ezzel valamennyi európai apró- és nagyvadra való tökéletes eszközre szert tesz a tulajdonos. S az sem elhanyagolható szempont a minden bizonnyal szigorúbb szabályzatú jövőre nézve – amikor esetleg megszüntetik a vadászónként maximálisan tartható fegyverek számát Magyarországon is –, hogy mindez egyetlen fegyvernek számít a törvény előtt. Persze ez is kompromisszum, hiszen azonos agyazás vagy sörétlövésnél nem az igazi, vagy golyólvésnél kevésbé jó, inkább csak megfelelő. A gyártó cégek rendszerint utóbbit részesítik előnyben, tehát aránylag magas a tus, hogy céltávcsövet használva is a lövés arcánál legyen. Szárnyas vadra már nem annyira megfelelő, ha – lekapcsolva az optikát – sörétesrel lő az ember. Meg lehet szokni, ám azért teljesen más érzés, ha valaki szarvasra, disznóra, dámra, őzre direkt azokra kialakított golyóssal, és apróvadra pedig valamilyen ideálisan méretezett duplával, netán félautomatával, esetleg siklózáras sörétes ismétlővel tüzel. A kombit pedig meghagyja a vadőrök szolgálati fegyverének.

A miben szenzációs volt kortársaihoz képest, hogy hüvelyét kezdettől fogva füst nélküli lőporral töltötték, másodikként az USA-ban, mert az elsőség kétségtelenül a .30-40 Kragot illeti, de az kezdetben csak haditölténynek számított, míg a .30-30-ast egyből az észak-amerikai erdőjáróknak találták ki. Mondhatni óriási sikert aratott. Pontos volt, jól ölt, a hozzá készített hosszú puskák és karabélyok sem rúgtak, csak lágyan taszítottak, amikor elsültek, tehát bátran használhatta akárki. *John Wooters* szerint eddig az Egyesült Államokban körülbelül ötvenmillió fehér farkú (virginiai) szarvast zsákmányoltak vele. S hol van még a többi ott honos vadfaj számtalan egyede? *C. E. Hagie* fegyverszakértő és író rendszeresen vadászott wapitire .30-30-as Winchesterrel. A rekordkönyvekben szereplő egyik legmutatósbab hegyi kost és grizzly medvét is ilyen tölténnyel működő Winchesterrel zsákmányolták, noha ma már az erős nagyvadfajokra – joggal – gyengének számít.

Gáznyomása igen alacsony – 2000 bar –, ezért a két világháború között Európában sokszor alakították hozzá a drillingek, bockbüchs-ök golyós csövet. De tolvázras puskák, siklózáras és egylötvetű szintűgy készült hozzá, ám persze főleg a kengyelkulcsos ismétlők révén híresedett el, korántsem csak Amerikában. Ha felütünk egy katalógust, úgy látjuk, hogy ballisztikai értékei szerények. Pl. nézzük meg az egyik legjobbat. Ez Federal gyártmány, 11 os Hi-Shock jelzésű lövedékének kezdő sebessége mintegy 670 m/s, 100 méteren 580 m/s, energiája ugyanezen távokon: 2482 és 1831 joule. Legmegfelelőbb a puskát 130 méterre belőni hozzá. Akkor 50-en 2,2 cm 100-on 3,2 centiméter magaslövést kapunk, míg 150-en mintegy 3,7 cm-t esik a lövedék. Nem valami fényes teljesítmény, de nem is rossz. Kb. ugyanazt tudja, mint a 7x57 Mauser munió a XX. század elején. (Jobb lőporokat alkalmazva ma erősebb ez az eredetileg hadilőszer.) S azzal a legendás híró *W. D. M. Bell* elefántok százait terítette le, nem is beszélve a rengeteg kafferbivalyról, nagyragadozóról. És ezzel nem állt egyedül, elég ha *Kittenberger Kálmán* emlitem, mint hasonló „ballisztikai izlésű” vadászársát.

Craig Boddington Dél-Afrikában „ranch-puskaként” látott dologra fogva ilyen tölténnyel üzemelő '94-es mintájú Winchestereket. Az ausztrál

A sztár természetesen a Modell 94-es Winchester ismétlőpuska, amelynek révén a jelen cikkben említésre kerülő .30-30 Winchester (7,62x51R) töltény világhírré vergődött. Kifejezetten ehhez a golyóshoz konstruálta John M. Browning 1895-ben. A harmadik évezred elején, a felettébb tömzsi magnumok korában ez a hosszú hüvelynyakú, erőteljesen peremes munió rendkívül ódivatúnak hat, pedig a maga idejében legalább akkora port vert fel vadász körökben, mint mondjuk ma a .300 Remington UltraMag, amelytől a jó isten mentse meg minden fegyvervisszarúgásra érzékeny nimródót.

A hónap tölténye

Sztárom a párom

disznóvadászként szintűgy szeretik, megbecsülik. A régi amerikai határvidéknek (Frontier) máig ez a felülmúlhatatlan golyóspuska-tölténye. Latin-Amerikában a kiscsigerek álmodoznak arról, ha majd felnőnek, ők is a híres-neves „treinta-treinta”-val fognak vadászni, mint a szüleik. Az indiánok és eszkimók pedig hihetetlen mennyiségű wapitit, jávort, főkát, rozsmárt, barna- és jegesmedvét gyűjtöttek be vele. Persze nagyon közelről és alaposan „odafogva”, biztosan megcélozva a kiszemelt példányt.

Ez a patinás munió eladott mennyiségét tekintve 2000-ben 4. volt az USA-ban. Pedig ott egyébként sok száz különböző kalibert használnak az újvilági nimródok.

Európában aránylag kevesen élnek vele, mert nincs nagy tradíciója. Némely híres skandináv vadász – pl. *Jan Akerman* – jávorszarvasokat zsákmányolt ezzel, s ismerem Szlovákiában élő magyarokat, akik főleg disznóhajtásban forgatják kedvtelve a .30-30-as fegyvereiket, de mindezt enyhe túlzásnak érzem, a töltény alkalmazását tekintve. Dámnál nagyobb vadra nem érdemes használni. De őzre sokkal jobb hatásúnak tartom, mint akár melyik 5,7 mm-es lövedékű központi gyújtásos muniót. 150 méteren belül ezeknél jobban öl, holott sebessége alaposan alatta marad – mondjuk – a .223 Remingtonénak, ám lövedéke nagyobb tömegű, vaskosabb, és a becsapódás pillanatában nagyobb felületen találkozik a vad testével, ami szerintem igencsak számít ölhatalás tekintetében. S persze több vért ad, könnyebben megtalálható az esetleg csak erősen sebzett vad.

A hónap puskája

Száztíz éve szolgálatban

Ha az ember kimondja azt a szót, hogy Winchester, több dologra is gondolhat. Létezik ilyen nevű ódon városka Angliában, csodálatos székesegyházzal, de napjaink számítógépeinek merevlemez háttértárát is röviden így emlegetik, ha szóba kerül. Ám azért legtöbbször kengyelkulcsos – másként: alsó emelőkaros – ismétlőpuska képét társítják a fogalom mellé, mely Oliver Fisher Winchesternek köszönheti a létét, aki a XIX. század derekán megalapította a saját magáról elnevezett fegyvertrösztöt. Winchester inggyárán gazdagodott meg, de nem volt vadász. Állítólag saját cégénél elkészített kiváló minőségű puskáit sem volt mersze elsütni...

Ma már jól látható, hogy valamennyi ott készült gyártmányból a Modell (18)94 bizonyult a legkapósabbnak; kisebb „kozmetikázásokkal” ugyan, de pontosan 110 esztendeje gyártják, olyan nagy az igény rá. 1981-ben készült el az ötmilliomodik darab belőle, ami teljesen egyedülálló a nem katonai eredetű golyós vadászpuskák vonatkozásában.

Ezt a típust a zseniális John Moses Browning találta ki. Némely szakíró fitymálása szerint csupán a Henry-puska továbbfejlesztését jelentette. Ez enyhén szólva nem igaz, legfeljebb annyiban, mintha azt állítanánk, hogy a Sauer M. 90 a Mauser M. 98 „leszarmazottja”. Mert hát ez is tolozáras rendszerű, meg az is... No de micsoda különbség van köztük! Ugyanez áll a Henryre és a M. 94-es Winchesterre. Annyiban

hasonlítanak, hogy mindkét típusnál a kengyelkulcs előretolásával-hátrarántásával működik a szerkezet, s a cső alatti hengeres tárból közben friss muníció kerül a töltényürbe.

A puska, amely legyőzte vadnyugatot! – hirdették az 1900-as évek elejének prospektusai, katalógusai. Ez persze megint csak nem igaz. Amikor 1894-ben, először .32-40-es és .38-55-ös még fekete lőporral szerelt töltényekkel működve megjelent a vegyeskereskedések állványain, a „Wild West” már nagyrészt civilizált képet öltött. Alighanem bátrabban közlekedhettek éjszaka az emberek Tombstone-ban, vagy Dodge Cityben, mint New Yorkban. De azért a western korszak végnapjait mégiscsak ez a puska (is) képviselte.

Külsejét tekintve hasonlít az elődeihez. Agyazása kétrészes, amerikai diófából készült, kivéve silányabb, olcsóbb változatait. Rendszerint egyenes angol agyas, ám voltak és vannak pisztolyfogásos megoldásúak is. Csőhosszúsága a 410 mm-estől a 660 mm-esig többféle lehet, de leggyakoribb az 510 milliméteres karabély kivitel, amelynek teljes hosszúsága egy méter alatt van, tömege pedig üres tárral kevesebb mint 3 kg. Fedett célgömb, állítható irányzék és 1982-ig felső ejekció volt jellemző rá. Attól fogva – átkonstruálva a szerkezetét – a kilőtt töltények hüvelyei ismétléskor oldalirányban repülnek ki a fegyverből. Biztosítása kezdetben a külső kakas középső állásba engedésével történt, 1992-ben pedig egy – mi tagadás – ronda keresztolókás is került

Napjaink választékának főbb technikai adatai

Típus	Kaliber	Csőhossz (mm)	Teljes hossz (mm)	Tömeg (kg)	Agyazás
Traditional	.30-30 W.	510	970	2,8	Kétrészes, egyenes, amerikai dióból készült, rovátkázás nélküli.
Traditional-CW	.30-30 W.	510	970	2,8	Kétrészes, egyenes, amerikai dióból készült, rovátkázás az előágyon és az agnyakon.
Ranger	.30-30 W.	510	970	2,8	Kétrészes, egyenes, keményfa agyazás, rovátkázás nélküli.
Ranger Compact	.30-30 W. .357 Magnum	410	840	2,4	Kétrészes, egyenes, keményfa agyazás, rovátkázás nélküli.
Trails End	.44 Rem. Magn. .357 Magnum .45 Colt	510	970	2,9	Kétrészes, egyenes, amerikai diófából készült, rovátkázás nélküli
Trapper	.30-30 Win. .44 Rem. Magn. .357 Magnum .45 Colt	410	860	2,7	Kétrészes, egyenes, amerikai diófából készült, rovátkázás nélküli.
Legacy	.30-30 Win. .44 Rem. Magn. .357 Magnum .45 Colt	610	1070	3,1	Kétrészes, pisztolyfogásos agyazás, amerikai diófából készült. Rovátkázás a markolaton és az előágyon.
One of One Thousand	.38-55 Win.	610	1120	3,2	Kétrészes, egyenes, amerikai diófából készült, rovátkázás nélküli. Régies formátum, acél agyaltalp.

A csőtár kapacitása a cső hosszától és a fegyver kaliberétől is függ. Pl. .30-30-as ürméretű karabély formátumú fegyvernél hat darab.

rá. Mivel ez nem találkozott a vevők ízlésével, a gyár helyesbített, és 2003-tól az agnyakra helyezett egy sörétes puskákhoz hasonló tolokásat. Ez már sokkal gusztyosabb!

A szakértők és gyűjtők szerint a Modell 94-es Winchester típus legjobb minőségű darabjai 1895–1963 között készültek. Ezekért a példányokért 50%-kal magasabb árat kérnek a „használtpiacon”, mint a későbbiekért.

A Modell 94-es Winchy a .30-30 Winchester tölténnyel 1895-ben párosítva érte el népszerűségének tetőpontját. Mivel felettebb harmonikus együttest alkotnak, és világ bármely részén olcsó pénzen hozzájuk lehet jutni, ezért folyamatos a kereslet irántuk. Tom Horntól Theodore Rooseveltten át John Woostersig hadseregnyit kitevő vadász használta, rajongott érte, s teszik ezt napjainkban is, például e sorok szerzője.

A már felsorolt kaliberekén kívül készült még 7-30 Waters, .307 Winchester, .32 Winchester Special, .356 Winchester, .357 Magnum, .375 Winchester, .44 Magnum, .444 Marlin, .45 (Long) Colt, .480 Ruger ürméreteken. Imponáló választék, de azért még mindig a „jó, öreg” .30-30-as vezet az eladási listákon...

Ha valaki pompásabb, szebb agyazású, vésett M. 94-re vágyik, annak szíves figyelmébe ajánlom az ún. Commeromotive darabokat, amelyeket kisebb példányszámban rangos megemlékezésekre gyártanak, tudomásom szerint 1964-től. Az első ilyen díszes fegyver a „Wyoming Diamond Jubilee” volt. Annak a tagállamnak a tiszteletére szabták remekbe – 1890–1965-ös jubileuma kapcsán –, amelyben 1903. november 20-án az ilyen Winchesterert használó Tom Hornt, a neves vadászt, sokak szerint igazságtalan ítélet után rövid úton felkötötték.

K. L.

Egerészölyv – vadölő vagy pocokvadász?

Dr. Kalotás Zsolt

A hazai vadászati és ornitológiai szakirodalmat lapozgatva megállapíthatjuk, hogy az egerészölyv vadgazdálkodási jelentősége megítélésének kérdésében igen szélsőséges, sokszor egymással szöges ellentétben álló nézetek láttak napvilágot. A tisztánlátáshoz azonban érdemes megvizsgálni azt is, hogy az „ítéletek” milyen társadalmi közegben születtek. A XIX. században az ökológiai szemlélet még ismeretlen volt, ezért az ember a versenytársnak számító ragadozókat gátlás nélkül pusztította. Méreg, csapda vagy lőfegyver – az alkalmazott eszközökben csak az eredményesség érdekében válogattak. A biológiai ismeretek bővülésével már inkább a gazdálkodás szempontjai alapján ítélték meg a vadon élő állatokat, így keletkezett a „hasznos” a „káros”, illetve a „közömbös” kategória. Ez a felfogás hazánkban egészen a múlt század közepéig uralkodott, de még napjainkban is találkozhatunk olyan érvekkel, véleményekkel, amelyek ilyen „ökonómiai” szemlélettel

közelítik meg a kérdést. Bizom ugyanakkor abban, hogy egyre többen vallják, ma már az „ökológiai” felfogás érvényesül, ami esetünkben a fenntartható használat és a biológiai sokféleség védelmének elvetit jelenti.

De térjünk vissza a címben feltett kérdésre, foglaljuk végre választott madarunkkal, az egerészölyvvel! Ha közel kívánunk jutni a lényeghez, meg kell vizsgálnunk, milyen vadászati módokat alkalmaz. Azt senki sem cáfolja, hogy az egerészölyv a ragadozó madarak között nem tartozik a mesteri repülők közé. Nem képes kitaró szárnyalásra, nem elég gyors és nem elég fordulékony! A terepen legtöbbször valamilyen megfigyelőhelyen üldögélve láthatjuk, vagy a magasban lassan körözve pillantjuk meg. Csüdje, ujjai, karmai nem túl hosszúak, nem túlságosan erősek. Német kutatók a zsákmánylistáján szereplő állatfajok relatív gyakorisága és átlagos testtömege alapján megállapították, hogy 500 grammnál nagyobb zsákmány elejtésére csak kivételes esetben képes. Anatómiai sajátosságai alapján számára 200–300 gramm testtömegű zsákmány lehetne optimális, de a prédaállatok relatív gyakorisága alapján kijelenthető, hogy ez csak nagyon ritkán válik valósággá. Az egerészölyvet az étlapján előforduló zsákmányállatok sokfélesége alapján opportunistá ragadozónak tartjuk, hiszen nem túlzottan válogatós. Elfogyaszt mindent, amit megkaphat; a földigilisztákat, a rovarokat (elsősorban a bogarakat), békákat, gyíkokat, kígyókat, zsákmányul ejti a tapasztalatlan, rejtőzködésben és röpkedésben gyakorlatlan, ügyetlen fiatal madarakat és táplálékban szűkös időszakokban rendszeresen rájár a dögre is. Jellemzően azonban kisemlősöket – nálunk főként mezei pockot – fogyaszt! Mégis azt kell mondanunk erről az opportunistá fajról,

hogy egyes példányai gyakran specializálódnak bizonyos zsákmányállatokra. Ennek a magyarázatát a kutatók egyrészt az egerészölyvek vadászterületének táplálékkínálatában, másrészt a madarak tanulásában látják. Német és lengyel kutatók nem egy alkalommal számoltak be olyan példányokról, amelyek szinte csak gyíkokat, siklókat vagy vakondokat, illetve kőszapokot fogyasztottak!

Az egerészölyvek zsákmányszerzését háromféle stratégia jellemzi. Leggyakrabban valamilyen magas ponton posztolva szemlélődnek, majd a talajon mozgó zsákmányt megpillantva lecsapnak, azaz egyszerűen „ráejtik magukat” áldozatukra. Nagy ritkán a levegőben nehézkesen „szitálnak”, majd lecsapnak a talajon mozgó prédaállatra. Gyakran figyelhetünk meg a talajon üldögélő egerészölyveket. Ezek a kiváras stratégiáját alkalmazzák. A magasból kifigyelik, hogy a potenciális zsákmányállat melyik kotorékjának kijáratát használja gyakran, és a lyuk mellé leszállva kiváráják, míg a pocok vagy egér újfent előbújik, majd egy gyors, határozott markolással elkapják. Nem ritkán láthatunk vakondtúrason, güzühordáson gubbasztó ölyveket. Ezek a példányok sokszor azt sem várják meg, hogy áldozatuk a felszínre jusson, a megmozduló laza talajba markolva csípi el a mit sem sejtő prédat. Az egerészölyv zsákmánylistájának 80-90 százalékat az év minden szakában a kisemlősök teszik ki, mégis szinte valamennyi táplálékelemzés kimutatta, hogy bizony az apróvad is szerepel az ölyvek ét-

lapján. Tény azonban, hogy egészséges, fejlett mezei nyulat és fácánt az egerészölyv nem képes elfogni, legyűrni. A téli időszakban azonban nagyon gyakran fogyasztja a különböző okok miatt (betegségben, bal esetben elhullott) elpusztult állatok tetemeit, rájár más, ügyesebb ragadozók zsákmánymaradványaira. A terepi megfigyelések szerint télen az egerészölyv az apróvadban nagyon ritkán okoz kárt, de kemény, havas teleken a takarás nélkül maradt, legyengült fogolycsapatokat esetenként megvámolhatja. Tél végén, kora tavasszal a mezei nyúl első elléséből származó fiatalokat a nyílt, fedetlen mezőgazdasági területeken is zsákmányul ejthetik az egerészölyvek. Megítélésem szerint ekkor helyenként valóban jelentős lehet az ölyvek hatása a mezei nyúl szaporulatára, persze a verdikhez társulnia kell a ragadozó és a prédaállat állományviszonyainak is, és nem hagyhatjuk figyelmen kívül a vadászterület nyújtotta egyéb táplálékkínálatot sem!

Az egerészölyvek kártevéseit az apróvadtenyésztők emlegetik a leggyakrabban. Állításuk szerint a volierezett törzsalományban, illetve a területre kihelyezett fiatal állatokban okozhatnak veszteséget. Nem vonható kétségbe, hogy a mozgásában korlátozott (lekötött szárnyú) tenyészállatot a volierben még az „ügyetlen” egerészölyv is képes lehet legyűrni, de mindez megelőzhető, ha a voliereket hálóval lefedik. A tenyésztett, szabad életre fel nem készített, 8 hetes, ún. „nejlonfácán” minden ragadozó álma, amelyből mind az emlős ragadozók (éjjel), mind pedig a ragadozó madarak (nappal) kiveszik a maguk részét. Csak hát ami éjszaka történik, az általában rejtve marad, míg a nappal megfigyelt látványos zsákmányejtésekben általában „sztori” lesz, amely szájról szájra járva színeződik, növekszik mindaddig, míg csak „vadász alapigazság-gá” nem válik. Az esetek döntő többségében nem is az egerészölyv, hanem más ragadozó madár a tettes, a terepi madárfelismerésben rutintalan megfigyelők mégis a gyakori ölyvet vélik bűnösnek! A 80-as években

végzett táplálékvizsgálataim alapján az ölyvek „nyári” fácánfogyasztása két forrásból fakadt. A szálastakarmányok első kaszálása nyomán kikaszált fácánok tetemeiből, valamint a fácánkibocsátásokat követő elhullások felhalált tetemeiből.

Jelenleg az egerészölyv a leggyakoribb ragadozó madarunk. Igazi sikermadár! Eredetileg a középhegységi, dombvidéki erdők költő faja volt, de mára szinte nincs az országnak olyan területe, ahol ne fészkelne. Otthonra lelt a síkvidéken, a mezőgazdasági területeken, ott, ahol erdők, ligetek, fasorok, egyedülálló, fészekrakásra alkalmas fák vannak. Ott találjuk a folyókat kísérő ártéri erdőkben, sőt újabban a városok periferiáin, a temetőknél, a nagyobb parkokban is megtelepszik. Állománya hazánkban egyértelműen növekvő. Becsléseink szerint jelenleg 18-20 ezer költő párunk van, és bár sok ezer pusztul el minden évben a középfeszültségű vezetékek oszlopain, természetes ellenség híján csupán az emberi civilizáció térhódítása korlátozhatja állományát. Európa egerészölyv állományát megközelítőleg 1 millió párra becsülik, és a populációk mindenütt stabilak, illetve növekvő tendenciát mutatnak. Uniós csatlakozásunk küszöbén szólnunk kell arról is, hogy az Európai Unióban elfogadott „madárvédelmi irányelv” nem teszi lehetővé, hogy a bármely ragadozó madár vadászható legyen az uniós tagországokban a jövőben. Tudomásul kell tehát vennünk, hogy a gazdálkodást – ezen belül az apróvadgazdálkodást – kell oly módon folytatnunk, hogy a predátorok hatása a legkevesebb gazdasági kárt okozza az apróvadban. Ennek pedig csak egyetlen sikerrel kecsegtető módja van: a természetes élőhelyek megőrzése és – ahogyan azt mostanában divatos szóval mondják – a degradált élőhelyek revitalizációja, új természetes élőhelyek teremtése. És ebben a munkában a vadászok és a természetvédők is azonos platformon vannak!

(a szerző felvételei)

Még nincs vége a télnek!

Detrich János

Amikor január elején e sorokat írom, még azt mondhatom, az időjárás eddig igen kegyes volt hozzánk. Sem nagy havazás, sem tartós hideg nem tett minket próbára, de olyan sejtésem van, hogy ezen a télen sem ússzuk meg egyiket sem. A február mindig hoz egy-két meglepő fordulatot, de ezek rendszerint kellemetlen meglepetések. No persze akinek van egy megfelelő, jól karbantartott terepjárója, az nem ijed meg a mostoha időjárástól.

Az elmúlt alkalommal már szó esett a havas, téli terepviszonyok közötti autózásról. Ehhez azonban még jócskán van mit hozzátenni. Kezdjük az elindulásnál. A modern masináknak a hidegindítás már nem okoz nehézségeket, de az öregebbje néha rendetlenkedik. A dízelek a csökkenő sűrítési végnymomás (népiesen kompresszió), az izzítógyertyák vagy az izzítórelé hibái, esetleg az üzemanyag-ellátó rendszer tökéletlensége miatt, a benzinesek a gyújtásrendszer (gyertyák, megszakító) kopása, beégése, néha az üzemanyagrendszerbe került víz befagyása miatt indulnak nehezen, mindkét fajtára jellemző az alacsony akkufeszültség, korrodált saruk, testkábelek miatti indítási probléma.

Ha már vidáman duruzsol a motor, elindulásnál számítsunk rá, hogy a sebességváltóban és differenciálban megdermedt kenőolaj egy ideig még fékezi a gépet, de ez hamar elmúlik. Ami viszont tényleg meglepetést okozhat, az egy érdekes jelenség. Ha délután vagy este még fagypont fölötti hőmérsékleten álltunk le a kocsival és előtte vizes, sáros helyen jártunk, úgy könnyen megtörténhet, hogy reggelre a kerekek a talajhoz fagynak, a fékpofák pedig hozzáfagynak a fékdobokhoz. Ilyenkor a kerekek alá még önthetünk egy-egy fél vödör forró vizet, de a fékek vízzel való locsolása nem biztos, hogy hatásos, főleg mínusz tíz fok alatt. Inkább próbálkozzunk finoman elindulni, esetleg felezőben. Így is megtörténhet, hogy valamilyen fékpofa leszakad, az pedig elég nagy baj.

Ne csak magunkkal törődjünk...

Elindultunk. Az aszfaltos szakaszokat keményre fagyott hó fedi, itt is, ott is hótorlaszokat halmoztak fel a hókékek. A kisebb, kétkerék-hajtású járművek kínlódva haladnak, némelyik meg sem tud mozdulni. Ne sajnáljuk az időt a segítségére, legyen kéznél

a vonatkötél, többnyire pár perc alatt végzünk és mehetünk tovább. Ne felejtsük el azonban a mentés néhány apróbb alapszabályát. Először is pontosan beszéljük meg a másik jármű vezetőjével, hogy mit szándékozunk tenni, milyen irányba, merre, fékezzen, ne fékezzen stb. Ha esetleg akadályoznánk a forgalmat, úgy legyen egy biztosító személy is, a többi járművezető – főleg rossz látási körülmények közt – nem biztos, hogy időben észleli, mi történik előtte. A rántókötetet vagy hevedert vonószemhez vagy egyéb stabil járműrészhez erősítsük, kíméljük a lökhárítót vagy a korrodált elemeket. A menteni kívánt járművet nem rángatni, kötelet lassan megfeszíteni, majd megfelelően kiválasztott sebességfokozatban – kis sebesség, nagy nyomaték – erősen meghúzni. Kötelet, hevedert, seklit nem otthelyezni, hálálkodást nem megvárni.

Végre kiértünk a városból. Az országúti előzésekénél csak óvatosan, elsősorban a rövid tengelytávú kocsikkal, ezek hajlamosak pillanatokon belül megpördülni, de hamar megérezhető a tempó és az ütem, amely lehetővé teszi a biztonságos manőverezést. A gépkocsivezetők jó része ilyenkor kissé – hogy úgy mondjam – megilletődött a számára szokatlan útvonalokról, így amikor mi a négykerék-hajtású biztonságérzettel elhúzzunk mellettük, ők ezt talán száguldozásnak veszik. Igyekezzünk nem megijeszteni senkit, számítsunk a váratlan reakciókra.

És újra terepre érünk...

Mint ahogy országúton, itt is találunk hóátfúvásos részeket. A porhó még nem akadály, közepes sebességgel általában jól lehet benne haladni. Ha viszont már a széltől összehordott, terjedelmesebb és főleg vastagabb hóakadály állja utunkat, akkor érdemes lassítani. Mindig a helyszínen válik el meddig érdemes elmenni. Bátrabban dönthetünk, ha tele a tank, a kocsiban pedig bőven van eleség, takaró.

Még egy fontos dolog. A tartós hideg által kövérré hizlalt jég csábít a ráhajtásra. De jól nézzük meg azt a jeget. Egy másfél-két tonnás autó súlyát kell elbírnia, és ehhez minimum huszonöt centiméteres vastagság szükséges, nagyobb nyílt felületeken még több. Patakokon, csatornákon pedig a befolyások, torkolatok közelében kell óvatosnak lennünk, ott, ahol áramlik a víz, a jég mindig vékonyabb.

Autók a Nap birodalmából: Toyota Land Cruiser és Hilux

Lehet, hogy számos olvasónk méltatlankodik – joggal –, amiért eddig nem került sor ezeknek a kiváló típusoknak a bemutatására. Ami késik, nem múlik, íme itt vannak!

A Toyota terepjárók megszületésében érdekes módon ismét a katonai megrendelések játszottak szerepet. A második világháború alatt gyártott öt 1950-ben követte a BJ típus, amely létraszerkezetű alvázat még a prototípustól örökölte. Motorja egy 3,4 literes dízel erőforrás volt, 85 lóerőnyi teljesítménnyel, ez a maga idején nem volt kevés. 1954-ben kapta a típus az azóta is közsímt Land Cruiser nevet. 1955-ben jelent meg a 3,8 literes 125 lóerős benzines, valamint a 3,9 literes 105 lovas dízelmotor. Az USA komoly felvevőpiacnak bizonyult a Land Cruiserek számára, 1959-től pedig megindult a brazil gyártás is, Bandeirante néven. 1960-ban kezdődött a 40-es sorozat gyártása, amelyet 1968-tól 4 literes dízelmotorral

bocsátottak piacra. 1974-től találkozhatunk a 4,2 literes hathengeres motorral. 1980 után került sorozatgyártásba az FJ 60-as típus, 1984-ben pedig a rövid 70-es, amelyeket egyre több kényelmi berendezéssel láttak el. 1991 a 80-as modell megjelenésének éve, amely 1993-tól már 4,5 literes 24 szelepes motorral is forgalomba kerül. 1996-ban jelenik meg a 90-es típus, 1998-ban pedig a 100-as, amely 4,7 literes V8-as motorjával a legnagyobb a sorban.

Tapasztalatok...

A Toyoták a tulajdonosok és a javítóműhelyek véleménye szerint egyaránt nagyon megbízható és hosszú élettartamú járművek. Ez érvényes a fent még ▶

(a szerző felvétele)

nem említett Hilux típusokra is, ez a név a pick-up változatot takarja. Manapság egyre népszerűbb ez az akár ötszemélyes utaskabinnal és tekintélyes nyitott raktérrel rendelkező terepjáró. Terepező képességeit tekintve semmiben sem marad el az egyéb típusoktól, főleg a régebbi, merev első híddal rendelkező 2,4 literes szívó dízel változatot dicsérik gazdái. Az újabb, független első felfüggesztésű 2.4 TD modellek a spi-

használatra. Négy ember számára kényelmes utazási lehetőséget biztosít, hátul pedig felszerelés és kutyá, a vadászat végeztével a lőtt vad szállítható. A hátsó raktér a kocsi teherbírásának megfelelően alkalmas több mázsa takarmány vagy bármilyen terjedelmes rakomány szállítására. A hasonló felépítésű – vegyes használatú – járművek vezetnek ma a terepjárók eladási listáit. A Toyota Hilux az első három helyezett közt kiharcolt helyét évek óta biztosan tartja. A gyár jelenleg megvásárolható többi típusa a magasabb vételár miatt hátrább helyezkedik el az eladott példányok számát tekintve, de legendás megbízhatóságuk mit sem változott az évtizedek során. A világon mindenütt megtalálhatók akár a húsz-harminc éves darabok is, gyakran hihetetlenül jó műszaki állapotban. Egyedüli hátrányukként talán csak a gyári alkatrészek borsos árát hozhatjuk fel, de amilyen ritkán kerül sor javításra, még ez sem riaszthatja el a márkával szimpatizáló – fizetőképes – érdeklődőt attól, hogy előbb-utóbb tulajdonossá váljon. ◀

rálrugós futómű kényelmét és a feltöltős dízelmotor dinamikáját kínálják.

Vizonylag gyakrabban megjelenő hibaként említhető az első híd szimeringjeinek kopása. A 2.4 D típus egyik általam ismert darabja már négyszázezernél is több kilométert tett meg motorjavítás nélkül. Általános tapasztalat, hogy a normál terephasználat nem viseli meg különösebben ezeket a kocsikat. Megfelelő külső karbantartás mellett jól ellenállnak a rozsdásodásnak is.

A pick-up típus felépítésénél fogva különösen alkalmas a vadász-vadgazda

Elevenen él bennem az első baleseti oktatási foglalkozás, amelyet még vadőrstanuló koromban volt szerencsém végighallgatni. Balesetet szenvedettekről készült sokkoló fényképeket néztünk végig. Két méterrel söréttel fejbőlött ember képe, vagy egy másiké, akit úgy tíz lépéssel, hátulról ért a sörétraj. Ezek és a többi hasonló felvétel már akkor azt sugározták nekem, hogy a fegyverrel együtt óriási felelősséget akasztok a vállamra. Szerencsére azonban volt ott oktatóként néhány kitűnő vadászember, akik megtanítottak, hogy a felelősségtől nem megijedni kell, hanem okosan, előrelátóan és fegyelmezetten vállalni azt.

Az évek, évtizedek múlásával a felelősségről ilyenformán kialakult véleményem csak egyre erősebb meggyőződéssé vált. Tanúja voltam baleseteknek, és bevallom, hogy velem is történt ilyen, bár igen szerencsés végkifejletű esemény. Baj ellen azonban nincs védőoltás, a legnagyobb tapasztalat, elővigyázatosság, körültekintés ellenére is előfordulhat a szerencsétlenség. Volt kedves vadásztársam, kollégám, barátom, mindenki által mélyen tisztelt példakép, vele közel hatvanévesen történt meg élete első vadászbalesete, amely a véten áldozat halálával végződött.

Így hát talán legtöbb, amit tehetünk, hogy állandóan törekszünk a baleset esélyének csökkentésére, megosztjuk tapasztalatainkat, élményeinket társainkkal. Elmondok itt két történetet kezdő vadász koromból, mindketten megvan a maga tanulsága.

Egy szép napsütéses októberi délelőtt fációzotunk nyolcan-tízen, területünknek egy változatos, tagolt részén. Felnőtt akácok közé ékelt kis kukoricást hajtottunk, az elálló sor a tábla szélén, az akác tövében állt fel. Én a hajtókkal mentem, vagy hatan zörgettük a kukoricaszárat. Közel jártunk már a tábla végéhez, amikor felrebbent egy kakas, egyikünk meg is lőtte. Hanem kisvártatva kiabálás hallatszott az elállóktól, hogy „állj, tüzet szüntess, meglőtték Imre bácsit”. Rögtön nagy izgalommal odasiettünk, mindjárt kiderült, hogy szerencsére a baj nincs akkora, mint az aggodalom. Imre bácsi bal szeme alatt nagyjából két centiméterrel az arcbőrbe fűrődve ült egy szem nyolcas sörét, a kicsi sebből néha egy csepp vér szívárgott.

No, persze akadt köztünk – mint szinte mindig, mindenütt –, aki „esemény, jegyzőkönyv, rendőrség stb.” dolgokat hangoztatott, de hála istennek, a józan ész gyorsabb volt. Mi történt? – kérdeztük Imre bácsit. Hát bizony az, hogy idős, vesebántalmakkal küzdő ember

Veszélyes üzem

Detrich János

lévén, a hajtás közben érezte, hogy kényszeríti a szűkség, ezért a hajtásnak hátat fordítva, tehát az akácoknak arccal állva nekifogott dolgát végezni. Hallotta a felrebbentő kakasra leadott lövést, és szinte azonnal kis ütést érzett a bal szeme alatt. Toalettijét befejezve nyúlt először az arcához, amelyről egy csepp vért törölt le. Akkor szólt a mellette állónak, aki utólag megerősítette, hogy a lövés pillanatában a hajtásnak háttal állt. A hajtóvonalban állók egyhangúlag állították, hogy a lövés nem volt szabálytalan, „lapos” lövés. Ezek után már mindenki tudomásul vette, hogy ez a gurulatot, népszerűbb nevén gellert kapott sörét esete volt. Így csak a bőr alatt feszkelő göbecs okozott gondot, már hogy ne kelljen otthon magyarázkodni. Ezen amolyan alkalmi felcserként én segítettem, a bicska hegyével kifordítva a hivatlan vendéget, „nyálazza meg az ujját, aztán szorítsa rá jó erősen”, mondtam Imre bátyámnak. S mire a kondorosi csárdához értünk, ahová a nagy ijedségre való tekintettel igyekeztünk, az apró seb már nem is vérzett.

Ugyancsak akkoriban történt a következő eset, amely egyértelműen más megítélés alá tartozik. Disznólesre mentünk hárman. A megbeszélte időpontban, les végeztével az autónál találkoztunk. Pakolás, terefere, egyszer csak puskadurranás az autóból. Mindenki benragadt a szó, aztán a megvagy, megvan mindened kérdések, egy perc is beletelt, mire rájöttünk, mi történt. A kocsi gazdája a vezetőüléson keresztbe fektette le üresnek vélt (!) brennekére töltött egycsővű sörétesét, „hiszen mielőtt lejövök a lesről, mindig kiürítem” mondta. Mielőtt tokjába tette volna, feszteleníteni akarta, ezért az ülésen fekvő fegyver ravaszát minden aggodalom nélkül meghúzta. A hüvelykujjni ólom a jobb oldali ajtó közepén, térdmagasságban távozott. Másik barátommal ketten a kocsi jobb hátsó ajtajának támaszkodva beszélgettünk. Mondjam tovább? Ha egy lépéssel arrébb állunk, hát négy térdkalács közül legalább egyet csak elvesztettünk volna. Már nem tudom, melyikünk ábrázata volt fehérebb, de arra emlékszem, hogy igen csendesen mentünk hazafelé. A vadonatúj kocsi ajtaját harmadnapra kijavíttatta, de a belső borítást barátom soha nem cserélte ki. „Hogy el ne felejtsem véletlenül” – mondta néha.

www.vadaszruha.hu

Nemzeti kutyafajtáink, s különösen vadászkutyáink eredetét a mai napig sok vita övezi. Vannak, akik honfoglalás előtti eredetük mellett kardoskodnak, mások ezt megkérdőjelezve úgy vélik, külhonból kerültek be hazánkba a történelem folyamán. A teljes igazságot talán sohasem fogjuk megismerni, egy dologban azonban semmi okunk nincs kételkedni: hogy Árpád népe bizony szenvedélyesen vadászott, s vadászataihoz kutyát is használt.

Vadászkutya-történelem

Mirtse Áron

A kutyafajták múltjának kutatását több tényező is megnehezíti. Az egyik az, hogy bár honfoglaló őseink halottaik mellé fegyverek, vagyontárgyak és a lovak mellett olykor kutyákat is temettek, ezek csontjait a régészek többnyire csupán kutyaként (*Canis familiaris*) azonosították. Az igazán régi ábrázolásokon (freskók, kódexek, domborművek) sűrűn találkozhatunk ugyan kutyákkal, ám ezek gyakorta olyan elnagyoltak, hogy alig lehet belőlük a fajtára következtetni – van olyan, amelyiknek még kutya mivoltát is csak az árulja el, hogy nyakörvet visel. Valamelyest segítségünkre vannak a nyelvemlékek (pl. régi iratok, levelek, illetve helységnevek), ám az idők során a kutyára vonatkozó kifejezések némelyikének értelme jelentős változáson ment át (pl. kutyának is csak a XVI. századtól hívták az ebet), ezért ezek elemzése is megkövetel bizonyos óvatosságot.

Vadakat terelő juhász

Amikor vadászkutyáink, illetve kutyás vadászati kultúránk múltjáról beszélünk, mindenekelőtt meg kell említenünk egy kevésbé ismert tény: azt tudniillik, hogy a középkorban, illetve a még korábbi időszakban nem különült el olyan élesen az egyes kutyafajták feladatköre, mint ma. Vonatkozik ez hazai kutyafajtáinkra is. Ezzel magyarázható, hogy egy Jean de Berry herceg naptárából, az 1410-es évekből származó, solymászatra induló társaságot ábrázoló festményen egy hosszabb lábú, nyurgább vadászkutya mellett egy jól felismerhető pulit is felfedezhetünk. Egy ugyancsak XV. századi kódex kissé sematikus rajza Zsigmond király vadászebei között szintén ábrázol egy pulit (esetleg nyíratlan uszkárt) formázó ebet. A pulit a vízi vad mellett az ugyancsak vizet, mocsarat kedvelő őstulok vadászatánál is alkalmazták: feladata az volt, hogy a vad marhákat kiterelje az ingovány partjára. A komondorról nem ismert, hogy a nyájörzésen kívül egyéb feladatot is ellátott volna, a kuvasznak viszont jó hasznát vették a bölényvadászatokon.

Terrierünk nincs

Bár a korabeli ábrázolások gyakran a mai fajták egyikével sem azonosítható kutyákat ábrázolnak, mégis felhívják a figyelmet arra is, hogy a középkorban a nagyvadvadászatokon általános volt a molosszoid fajták alkalmazása. A magát magyar királynak is címeztető Miksa német-római császár vadászatairól, az 1510-es évekből számos fametszet maradt fenn: ezeken agár típusú kutyák mellett nagy, robusztus, leginkább talán bernáthegyire emlékeztető szelindekek is láthatók, a Képes Krónika (1360 körül) egyik ábráján pedig olyan, fehér-fekete foltos eb, amely leginkább a mai német dogra emlékeztet. Ezek a kutyák minden bizonnyal külföldi eredetűek voltak, mint ahogy magyar származású kotorekébe létrejöttéről sincsenek ismereteink a történelem során. Az eredeti magyar vadászkutyák két típust

Vaddisznóvadászat ábrázolása XVI. századi német metszeten. A rajzon megörökített kutyák kopóink ősei lehetnek.

képviselnek: az egyik a nyílt pusztán való, síksági vadászatra alkalmas, „látra hajtó” agár (*canis leporarius* = nyulászó kutya), a másik pedig az erdős-hegyes terepen használható, a vadat felkutató és árkonbokron követő kopó (*canis vestigator* = nyomkövető/nyomkereső kutya), s az ebből kialakult kiváló szimatú vizsla (*canis odorarius* = szimatoló kutya).

Széles puszták büszke népe

A legősibb típusú vadászkutya minden kétséget kizáróan az agár. Már a 2000 éves egyiptomi ábrázolásokon is láthatunk egyértelműen felismerhető agarakat, amelyeket pásztorkutyaként is használtak (az afgán agár őshazájában a mai napig nem különül el teljesen a két funkció!). Az agarak kialakulásának bölcsője azonban a legnagyobb valószínűséggel Ázsia lehetett. Tudatában annak, hogy az irániaktól és indiaiaktól kezdve a szkítáig, hunokig és avarokig minden ázsiai nép gyakorolta a lovas agarászatot, kevésbé tűnik hitelesnek az a vélekedés, mely szerint éppen a honfoglaló magyarok né hoztak volna magukkal agarat a Kárpát-medencébe. A keleti népek által oly kedvelt lovas *par force* vadászat (amellyel Nyugat-Európa még az említett Miksa császár korában sem tudott mit kezdeni) nem is nélkülözhetette a gyors lábú vadászkutyákat. Az Árpád-kor uralkodóiról tudjuk, hogy maguk tenyésztette és tanította kutyákkal vadásztak, s maga a türk eredetűnek gyanított agár szó is az ősidők óta jelen van nyelvünkben. Az agárral való vadászat nagy népszerűségnek örvendett az erdélyi fejedelmek körében: Rákóczi Györgyről feljegyezték, hogy nyúl mellett őzre is vadászott agárral, I. Apafi Mihály pedig több mint száz agarat tartott, melyek egyikét, a híres-nevezetes Cickét Móra Ferenc is megörökítette egyik meséjében.

Nálunk más a szokás

Az agarászat egykori nagy ismerője, Radvánszky Béla 1880-ban annak a gyanújának adott hangot, hogy egykor leg-

lovas szarvasvadászat ábrázolása Miksa császár életrajzából (1510-es évek). Az agarak mellett bernáthegyire emlékeztető, súlyos kutyák is szerepelnek.

alább két agárfajta létezhetett Magyarországon, s a kisebbikkel nyúlra, a nagyobbikkal pedig nagyvadra vadásztak. A honfoglalás kori agarak később a törökök által magukkal hozott hasonszőrű kutyákkal keveredhettek, a későbbi magyar agár képe tehát már jelenlegi hazánk területén alakult ki. Agarunk igazi „terepe” kutya, melyet az angol agártól egyértelműen megkülönböztet erősebb csontozata, szélesebb feje és nagyobb, húsosabb, ún. „laskafüle”. A magyar agárversenyek még a XV–XVI. században is a mongol és türkmén agarászatból ismert stílusjegyeket viselték, de még a XIX. században is megtartották eredeti, vadászati jellegüket (például a bírók lovon követték a kutyákat), amikor pedig már világszerte általánossá váltak az angol agarétnyésztes és -versenyzés szabályai. A XX. század küszöbén azonban a gyorsaság fokozása érdekében annyira általánossá vált az angol *greyhounddal* való keresztezés, hogy a század derekára a magyar agár eredeti formájában kiveszni látszott. Csak az 1960-as években sikerült fellelni néhány, a fajtajelleget még őrző példányt, melyekkel megindulhatott a magyar agár „restaurálása”.

Erdőbe kopó való

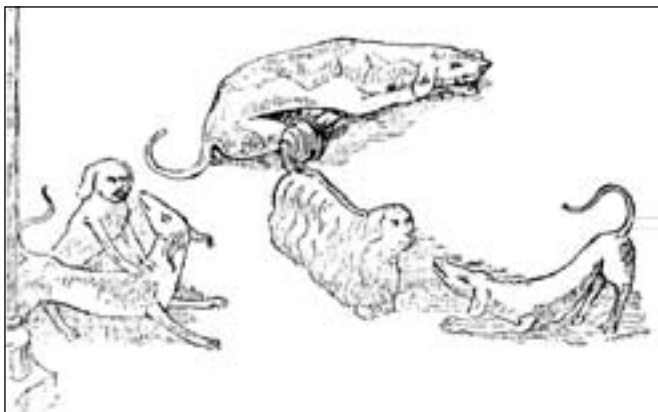
Míg a nyílt terepen történő, síksági vadászat a szemre hajtó agárnak kedvez, a bozotos vagy erdős terepre a kopó való. A csontleletek alapján gyanítható, hogy a későbbi pannon kopó

Királyi kutyasors

A magyar uralkodók sokat adtak a vadászkutyáikra. Külön emberek foglalkoztak a vadászebek tenyésztésével, tanításával, gondozásával; ezeket ebeknek, agárhordozóknak, agárviselőknak (*canifer*) hívták, majd később honosodott meg nyelvünkben a szláv eredetű és idővel negatív felhangot kapott pecér, ill. pöszer. Az ebeknek szervezett rendjük volt, akárcsak a lovaszoknak vagy a solymászoknak; még nemesi rangot viselő ebes ispánokról is van tudomásunk. Az ebesek egy része a király állandó kíséretéhez tartozott, mások pedig az úgynevezett ebes fálvakban tömörültek; a kutyatenyésztéssel és -neveléssel való foglalatosság emlékét őrzik olyan helységneveink, mint pl. Agárd, Ebes, Peszér, Vizslás vagy Nagycenk (a „cenk” szó is kutyát jelentett). A bakonyi Szentgál Kun László agárhordozóinak székhelye volt (1281), s a Budapest közelében, Érden található kutyavárról is tudjuk egy 1627-ből származó leírás alapján, hogy a királyi kutyái és peszerei laktak a négyszögletes köépületben. Több uralkodóról is feljegyezték, hogy kutyáikat asztalukhoz engedték, ölükbé ültették, hetente egyszer-kétszeri fűrésztésüket rendelték el.

elődjé már az avarok korában jelen lehetett a Kárpát-medencében. A „kopó” szó, mely minden kétséget kizáróan a vad elkapásából (kapó) eredeztető, a XIII. század óta ismert, nemcsak kutya megnevezéseként, hanem (más hasonló nevekkel együtt, pl. Leső, Nyúzó) vadászattal foglalkozó jobbágyok személyneveként is. Itt érdemes megemlíteni, hogy Magyarországon a vadászat sokáig nem volt szigorúan és általánosságban véve nemesi előjog; teljes mértékben csupán II. Ulászló 1504-es törvénykezése tiltotta meg a jobbágyoknak, de még ezután is voltak ellentmondások, bizonyos hűbéri kötelezettségek ugyanis pl. prémekek beszolgáltatását kívánták meg a jobbágyoktól, amihez bizony vadászniuk kellett, de vadásztak (illetve orvvadásztak) kedvtelésből is. Néhány ránk maradt írásos forrás egyértelműen bizonyítja, hogy nemcsak a nemesek rendelkeztek vadászkutyával. (Talán ezzel magyarázható a kotorékebek hiánya: e faj-

ták kialakulásának ugyanis – elsősorban Angliában – a pórnép vadászkutyatartását szigorúan tiltó rendelkezés adott lendületet.)

Gyalog a farka után

A fehér jegyű, sárga-fekete magyar kopó a pannon kopóból alakult ki a középkorban, s feltételezhetően az osztrák és a lengyel kopó vére is csörgedezik az ereiben. Egykor két változata is létezett: egy rövidebb és egy hosszabb lábú, melyek színben is eltértek egymástól; a hosszú lábú alapszíne fekete, a rövid lábúé vörös. A fajta és a hozzá fűződő vadászati mód a legtovább Erdélyben maradt fenn, hiszen itt maradtak meg az erre alkalmas hegyi erdőségek. Az erdélyi kopózás jelentősen eltért az angol típusú, lovas falkavadásztól: egyszerre két-három, esetleg négy kutya kutatta át az erdőt, eleinte némán, majd amikor szagot kaptak, csengető hangon ugatva, s a vadat a hegygerinc felé hajszolva. A vadászok nemcsak lovon, hanem gyalogosan is kísérhették a kutyákat. Az erdélyi kopó virágkorának az erdőségek zsugorodása és az angol típusú falkakopózás térhódítása mellett az 1947-es román rendelet vetett véget, mely a kopók kiirtását rendelte el. 1968-ban kezdődött el a fajta megmentése a Budapesti Állatkertben, Máramaroszigetről származó tenyészállatokból kiindulva, dr. Anghi Csaba irányítása alatt. Az egykori két változat azonban elkülönülten nem maradt meg, hanem egy köztes típusban egyesült.

Sólyom és puska

A vizsla neve a hazai vadászkutyák elnevezései közül a legújabb keletű, s mivel napjainkban általános vadászati alkalmazása a löfegyverek használatához kötődik, mindez azt az illúziót kelti, hogy a többenél jelentősen fiatalabb fajtáról van szó. Annál nagyobb lehet a megdöbbenése annak, akinek alkalmá nyílik szemügyre venni a székesfehérvári magyar papok által 1100 körül kézzel írt, Grazban

Zsigmond király vadászebei XV. századi kódexillusztráción. Az agarak között látható kutya akár puli is lehet.

Az 1100 körül készült Codex Albensis rajzán a vizsla nemcsak küllemét, de munkáját tekintve is egyértelműen felismerhető. (Zolnay L. nyomán)

örzött *Codex Albensis* illusztrációját: az egyszerű, csupán néhány vonalból álló rajzon nemcsak a vizsla fajtajellegei, de még munkájának egyedülálló sajátossága, a vad megállása is felismerhető! A képen ugyanis egy előrenyújtott nyakkal és lábbal, felemelt farkokkal álló, feszülten figyelő kutyát látunk, a bokor mögött pedig a kutyának háttal ülő (nem menekülő) nyulat. Az Árpád-kori lovas solymászatok részletes leírása is tipikus vizslamunkáról tanúskodik: a sólyom a kutya által megkeresett és felvert vadra csap le, majd a madár által levágott zsákmányt a kutya viszi a vadászhoz. Vagyis a „fegyverrel” történő vizslás vadászat már a középkorban is létezett – csak éppen a pushtát a sólyom helyettesítette!

Magyar földre magyar vizslát!

A figyelmes keresésre, kutatásra utaló „vizsla” szó eredetileg melléknévi jelentésű volt: a középkorban „vizsla kopóként” alkalmazták. 1563-ban azonban Gyulay János már *fyrjre való wyzslath* (fűrjre való vizslát) kér levélben Batthyány Kristóftól, 1554-ben pedig az *wislara erweth* (az vizslára örvet) említ egy dokumentum. Könnyen nyomon követhető tehát, miképpen válhatott a vizsla a kivételes szimattal és fűrjészkészséggel megáldott kopó megkülönböztető jelzőjéből fajtanevévé. Figyelemre méltó az is, hogy a XI. századi Képes Krónika egyik színes ábráján már felbukkan az a zsemleszínű vadászkutya, amelyben a későbbi sárga magyar vizsla őst gyaníthatjuk. A magyar

vizsla fajtastandardjának megszületéséig és törzskönyvben dokumentált, szervezett tenyésztéséig azonban egészen a XX. század elejéig várni kellett. Ekkor jött létre a Magyar Vizslatenyésztők Egyesülete, melynek vezetője a kaposvári dr. Polgár Kálmán kir. ügyész volt. Mivel nemzeti vadászkutyáink közül a vizsla munkája felel meg legjobban a XX. század általános vadászati kultúrája által támasztott elvárásoknak, a hazai terepviszonyoknak a külhoni fajtáknál jobban megfelelő, sokoldalú magyar vizsla népszerűsége és ismertsége bel- és külföldön egyaránt meghaladja többi vadászkutyafajtánké.

Büszkék lehetünk rájuk!

Bizonyos természetesen, hogy már a középkori Európában, majd később is jelentős forgalom zajlott le a különféle népek vadászkutyáinak (csere)kereskedelme terén, így azt sem cáfolhatjuk, hogy a magyar vizsla kialakulásában az angol pointernek, drótszörű változatának létrejöttében pedig a drótszörű német vizslának is jelentős szerepe volt. Kopónk is több európai rokon fajta vérért egyesíti magában, s agarunk sem ugyanaz a kutya már, amellyel Árpád népe beléphetett a Kárpát-medencébe. De nem is ez a lényeg, hiszen ezeregyszáz év (kutyagenerációkban számolva különösen) hosszú idő, s nemcsak Magyarországon, hanem egész Közép-Európában alig van olyan fajta, amelyen ne hagyott volna nyomot a történelem (a brabanti bulldog vagy az óangol fehér terrier is csak leszármazottaiban él már tovább!). Büszkék lehetünk azonban arra, hogy a magyar ebfajták, s köztük vadászkutyáink nemcsak ősi eredetüknél és történelmüknél, hanem küllemükben és munkájukban egyaránt megmutatózó jellegzetes vonásaiknál fogva is egyedülálló színfoltot jelentenek kontinensünk és a világ kutyái között.

Felhasznált irodalom:

LOSVAJ LAJOS KÁROLY: A kutya sportszerű tenyésztése, nevelése és idomítása; Athaeneum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat, Budapest, 1921

ZOLNAY LÁSZLÓ: Vadászatok a régi Magyarországon; Natura, Budapest, 1971

DR. SÁRKÁNY PÁL–DR. ÓCSÁG IMRE: Magyar kutyafajták; Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1986

Vadászkutyás, kutyás vadász illemtan

Kutyás és a kutyátlan vadászok között örök a harc. Négylábú társaink számtalan civódás okozói. Az ütközésekért mindkét „párt” felelős (mondhatnánk, egyik kutya, másik eb), ezért talán nem haszontalan egy kicsit át-gondolni témát: ki miben hibás, miben

kellene változnia? A mondanivaló lényege az összes vadászkutyára érvényes, később azonban leszűkül a kör: kifejezetten az apróvadra használatos fajtákkal, azok közül is a társas vadászaton munkálkodókkal foglalkozunk.

Máshonnan nem indulhatunk, mint a kályhától: az ősember barlangi tűzétől. Ahol szorgos asszonykezek darabolják a szarvast, melyet emberek ejtettek el ügyes kutyáik segítségével. A kiindulás tehát: a kutya az ember ősi és hatékony segítőtársa a vadászaton.

Ezzel azonban meg is fogalmaztuk legfontosabb tételünket a kutyával és annak gazdájával kapcsolatban: csak olyan kutyát hozzanak vadászatra, amelyet megtanítottak, miképp segítheti és hogyan nem zavarja az ember vadászatát! Egyértelmű, hogy ez nem a kutya, hanem a gazda felelőssége. Ebben a kérdésben előrelépést jelent a vadászkutyák kötelező vizsgálója, amelyen nem hókuszpókuszt követelnek az ebektől, hanem azokat a legfőbb dolgokat, amelyek a vadászaton nélkülözhetetlenek. Persze aki vizsgázott már, az tudja, hogy a papír sokszor kevésbé tükrözi a valóságot. Azaz vizsgától függetlenül csak engedelmes, használható kutyát vigyünk ki a területre! Szerintem egyébként igaz vadászember számára az, hogy kutyáját vadászbé neveli, nem jogi, hanem erkölcsi kérdés. Fegyelméletlen, fékezhetetlen vagy

használatatlan (például félős, lusta, nem vadászebnek való) kutyát vadászni vinni nemcsak értelmetlen, de udvariatlan dolog is.

Nemcsak a finom puska, de még egy hitvány tarisznya is gondozást igényel. Időnként meg kell tisztogatni, kijavítani a hibáit. Gondoljuk csak meg, mennyire fokozottan igaz ez egy okos élőlényre! A kutya nem olyan, mint a téli sapka, amelyet december beálltával leveszünk a polcra, és egyszerűen a fejünkbe nyomjuk! Kutyánkkal rendszeresen foglalkozni kell, különösen idényen kívül. Az „emlékezetvesztési” hajlam fajtánként változó, bizonyos egyedek pár hónap alatt képesek szinte mindent elfelejteni, különösen a fegyelmet. Ezért illendő, hogy kutyánkat minden vadászat, de különösen az idény előtt emlékeztessük arra, amit tudnia kell, azaz hozzuk formába.

Kritikus kérdés a szállítás. Sokan irtóznak attól, hogy autójukba kutya üljön, mert az összesároszörözi-nyálazza a kocsi. Az a vadász, aki magától értődően füzi aggatóra a nádas tocsogóból a labrador által elövelt kacsát, akinek szárnyazott kakasát a szomszéd német vizslája küzdötte ki a kőkenyborból, vagy akinek elveszettnek hitt szalonkáját félórás munkával kerítette elő egy öreg magyar vizsla, az fogja be a száját! Ha igénybe veszi a kutyák segítségét, akkor ne irtózzon a velük járó kényelmetlenségektől. A kutyás vadászok viszont, ha ismeretlen sofőrhez készülnek beszállni, mindig kérdezzék meg, hogy van-e kifogás a kutya ellen. Igyekezzenek az ebet úgy elhelyezni, hogy a lehető legkisebb koszt okozza. Ültessék saját lábukhoz, fegyelmessék, ne engedjék fölmászni az ülésre, esetleg vigyenek magukkal kutyatakarót. Ajánlják föl, hogy a kutyájuk által összekent belsőt kitisztítják.

Társas vadászat előtt célszerű a vizslát megfuttatni. Pár kilométeres szaladás egy kicsit lenyugtatja az állatot, ezalatt a dolgát is elvégzi. Illendő, hogy ne a gyülekezőnél piszkítsa össze a helyszínt. A többiekhez érve vagy a kocsiból kiszállva meg kell kötni a

kutyát. Ez fontos a biztonság miatt, hisz sokszor formalmas út mellett van a találkozó, de azért is, hogy a keményebb kutyák össze ne verkedjenek.

A vadászat alatt a gazda irányítsa kutyáját. Az néha túl messzire szalad, s akkor vissza kell hívni. Vagy ha gazos árokpart mellett haladunk el, oda be kell küldeni. A többieknek viszont ilyenkor illik, sőt célszerű megvárni, amíg a kutya kidolgozza, azaz át-kutatja az apróbb sűrű foltokat. Ez nem időpocsékolás, ilyenkor sokszor kel föl valami. Ha a kutya vadat áll, a lövés joga a gazdáé. Ő e jogot átadhatja másnak (például vendégnek, egy olyan szomszédnak, aki aznap még nem jutott lövéshez), de a „kedvezményezett” kötelessége, hogy a jelzett vadat kitapossa. Ne a kutyát bízassa, mert az esetleg beugrik, hanem ő maga menjen oda, mégpedig szemből. Ha lelőtt vadat keres a kutya, vagy egy megsörétezett nyúl után messzire elfut, a többieknek illendő megvárni, amíg a zsákmányt apportírozza. Ha egy vad megkereséséhez kutya kell, de az onnan messze áll a hajtásban, nem illetlenség odahívni, a kutyásnak pedig illendő segíteni. De ezt meg kell köszönni, és illik megvárni, amíg kutyás társunk visszaér a helyére. A kutya mindig gazdájának hozza el a vadat, más ne akarja kitépni a szájából.

Az apróvad azé, aki fölveszi. Ez természetesen nem vonatkozik a nyilvánvalóan más által lelőtt vadat a gazdájának elhozó kutyára. Ha azonban egy olyan szobtról van szó, amelyről már mindenki lemondott, és az csak később, a kutya állhatatos keresése nyomán kerül elő, azt illendő átadni a gazdának. Társas vadászaton gyakran megesik, hogy egy gyöngén meglőtt kakas messzire elvitorlázik, egy láthatóan meglátszó nyúl egy távolabbi fasorba húz be. Ilyenkor nem illetlenség, engedélyt kérni a vadászat vezetőjétől, hogy kutyánkkal megpróbáljuk megkeresni. Ezt azonban a többi vadással közölni kell, és meg kell beszélni, hol csatlakozunk ismét a többiekhez.

A pihenőknél, különösen a közös étkezéseknél is figyelni kell a kutyára. Célszerű megkötni, vagy pórázra venni, hogy ne kolduljon mindenkitől. Saját szendvicsünkön kívül viszont illendő egy-egy falatot neki is juttatni. Ha más is odajön, és akar neki adni, akkor viszont ne akadályozzuk meg. Ha valaki nem a saját kutyáját akarja etetni, előtte udvarias dolog megkérdezni a gazda véleményét. Ha rendszeresen együtt vadászó társakról van szó, akkor ez persze fölösleges.

A kikötött kutyához azonban idegen ne közelítsen! Az ilyen állat kiszolgáltatva érzi magát, és esetleg támadhat, odakaphat. Általában elképesztő, hogy utcán, járművön, társaságban emberek milyen fesz-telenül mennek oda megsimogatni idegen kutyákat.

Meg sem fordul a fejükben, hogy a jószág ezt esetleg ki nem állhatja, s ellenérzésének kifejezését is adhat. Mindig a gazda véleményét kell kérnünk ilyen esetben. Más persze az, ha az ismerkedés után hívásunkra maga a kutya közelít hozzánk érdeklődve, farkcsóválva. Ilyenkor óvatosan hozzáérhetünk, de vigyázzunk, hogy ne tegyünk birtokló mozdulatokat, és hagyjuk meg számára a visszakozás lehetőségét. Szerencsére efféle konfliktusok vadászaton ritkán fordulnak elő, mert a használt kutyafajták többsége barátságos természetű, no és a közös szenvedély hamar közös hangot teremt. De az óvatosság azért nem árt.

Vadászkutyát kölcsönadni nem szokás. A kutya gazdájához kötődik, neki dolgozik legjobban, legszívesebben. De azért előfordulhat, hogy néha a falkavezér „ivadéka”, netán szülője viszi magával, esetleg egy közeli barát, de csak olyan, akit az állat jól ismer és elfogad. Ám tudni kell, hogy vannak „egy-gazdás” kutyák, amelyek mással el sem mennek, de semmiképpen nem dolgoznak. A 80-as években két vizslánk könnyen elment fácsán a szomszédunkkal, és dolgoztak is neki. Az én kis műnszterlandim ismeretlen terepen is szívfájdalom nélkül csatlakozott barátomhoz egy disznóhajtásban, ahol én elálló voltam. A dolgot mindig a helyzet és a kutya természete dönti el.

Néhányan úgy tartják, vendégségbe illetlenség kutyát vinni. Ez botorság. Csak rossz kutyát vinni illetlenség. Apróvad vadászatra minden külön ceremónia nélkül elvihetjük kutyánkat, bár a meghívót azért nem árt tájékoztatni róla. Ha nagyvadra hívtak meg bennünket, akkor viszont ki kell kérnünk meghívónk véleményét. Előzetesen tájékozódjunk a helyszínről, a vadászati módról, az ottani szokásokról. (Pl. a barátunk szórallergiás, végig autózni fogunk, a magaslesen a kutyának nincs hely stb.) Mindenesetre csak olyan kutyát vigyünk, amely lesen, cserkeléskor is tud viselkedni, és használható. Elsősorban tud sebzett csapadni, netán állítani. Többnapos meghívás esetén előre tisztáznunk kell, hogy a kutya hol fog aludni. A (vadász)házba csak akkor vihetjük be, ha szobatiszta, de néhol van vendégkennel. Én magam csak némi idegenkedést tapasztaltam ebemmel kapcsolatban. Ez azonban kivétel nélkül eloszlott, amikor látták, hogy fegyelmessék, képzett kutyáról van szó. Ahol pedig egyszer már megfordult, netán eredményes munkát végzett, ott legközelebb tisztelettel fogadták. Ezt azonban mindig csak kutya és gazdája közösen vívhatják ki, és semmi mással, mint vadászati teljesítményükkel.

Márok Tamás
(Komoly Tamás közreműködésével)

– ENGEDJE MEG, HOGY BENUTATKOZZAM!
NAGYERDEI BÉLNŐ VAGTOK, KÉPZETT VADÁSZOK!
(Mirtse Áron rajza)

Magánrecept nyúlúzás ellen

Egy rosszul képzett kutya ezerféleképpen tudja elrontani a vadászatot, de a leggyakoribb és legbosszantóbb hiba a nyúlúzás. Jól ne-

velt vizsla nem ugorhat be, azaz nem üldözheti az előtte fölkelő egészséges vadat. Ezt elérni az egyik legnehezebb idomítási feladat, mivel a kutya leelemibb ösztönét, a zsákmány hajszolását kell féken tartani. Nagynevű kutyások lefitymálva húzzák el a szájukat, ha a nyúlüldözésről való leszoktatásról kérdezik őket: „Úgy kell idomítani, hogy soha ne is ugorjon be!”

Ez igen szép elv, de a gyakorlat más. A kutyák többségét nem így vezetik be. A leszoktatás viszont a nevelés egyik alapproblémáját veti föl. Nézzük csak!

Kutyánk elől nyúl pattan ki a vackából, ő üldözőbe veszi, mi hiába kiabálunk bármit. Az eredménytelen hajszá után – miközben folyamatosan hívogatjuk – végre visszajön hozzánk. Ilyenkor – mondják a kutyalélek ismerői – nem szabad megverni, mert akkor a büntetést a visszatéréssel és a hívó szóval köti össze, nem a megelőző hajszával. Abban a pillanatban kellene a büntetést kapnia, amikor a bünt elköveti, azaz a hajszát megkezdi. Ekkor azonban messze van tőlünk, bünteteni

(Mirtse Áron rajza)

lehetetlen. Illetve van egy drága módja: a teletakt nyakörv. Ha ezt a kutyára tesszük, a kritikus pillanatban távirányítással áramütést mérhetünk a nyakára, s akkor az üzéstől eláll.

Én kidolgoztam egy olcsóbb és természetesebb módszert. Az ötletet a Harry Potter és az azkabani fogoly című regényből vettem. Ott a címszeplő nagyon fél a dementoroktól. Egyik tanára mumusokon gyakoroltatja vele a védekezési technikát. A mumusok sötét, zárt helyeken élnek, és mindig olyan alakban jelennek meg, amelyiktől az ember legjobban fél. Amikor Harry a dementorok elleni védekezést gyakorolja, egy mummussal küzd, amely azonban mindig dementor alakját veszi föl. Nos, én macskát használok mumusnak. Ehhez sokkal könnyebb hozzájutni, mint nyúlhoz, a városokban és a falvakban is él, és a vadászkutyák előszeretettel üldözik. Esti sétánkon macska surran előttünk, s kutyám utána veti magát. Én a „Vissza!” vezényszót rikkantom. Ő viszont füle botját se billenti. A macsek beugrik egy kerítésen vagy nyitva hagyott pinceablakon, kutyám visszajön hozzám. Nem hívom, de amikor odaér, a „Vissza!” vezényszót hangoztatva megbüntettem. Ebben az esetben a büntetés kellemetlen élménye nem a visszatéréshez, hanem ehhez a szóhoz fog kapcsolódni. A legközelebbi macskánál megint „Vissza!”-t kell kiáltani. Könnyen lehet, hogy a kutya a szóra lesunyja magát, megáll, és félve néz ránk. Ekkor hívjuk be és nagyon dicsérik meg. És később természetesen a nyúllal is meg kell ismételní.

Persze nehezebb fölfogású vagy keményebb kutyákat sokszor kell fegyelmezni, mire rögzül bennük a parancs értelme, és ez az a gyakorlat, melyet időről időre ismételnünk kell, különösen szenvedélyesebben vadászó kutyáknál. A határosság attól is függ, milyen messze vagyunk az adott pillanatban, a legtöbb kutya jól érzékeli, hogy távolság növekedésével csökken a hatalmunk.

Egy gyakorlott idomító, mellesleg solymász barátom egyáltalán nem küldi a kutyáját macska után, hogy annak ne legyen emléke a szőrös, futó préda üldözéséről. Szerintem megfontolandó módszer, bár egy intelligens vizsla éretten könnyen különbséget tud tenni a kétféle préda között. Már csak azért is, mert az egyik nem mászik fára és kerítésre...

M. T.

Az első kérdés, amely a laikusokban általában felmerül, miért kell szegény, amúgy is szenvedő kutyákat lelőni?

Nos, mielőtt válaszolnék, meg kell mondanom, magam egyetlen olyan vadászt sem ismerek, aki örömet lelné egy kutya lelövésében. Úgy is fogalmazhatnék, hogy mindez szomorú kötelesség!

Sajnos ma Magyarországon még mindig indokolatlanul magas a kóbor kutyák száma, sokszorta több, mint az EU legtöbb országában. Ennek oka talán leginkább abban keresendő, hogy Magyarországon kevesen tenyésztik, ám annál többen szaporítják a kutyákat. Magyarul a fajtatizta kutyák esetében sokszor az a cél, hogy „mindenáron” minél több kiskutya születik. A sok kölyök persze letöri az árakat, így ma bagóért lehet nagyon sok kutyafajtát kapni. Ennek eredményeképpen „elértéktelenednek” az éppen nem divatos ebek. Így aztán sok kölyökkutya olyan gazdához kerül, aki nem szereti igazán, s ha megunta, egyszerűen szelnek ereszt. Azt hiszem, ezt a szemléletet minden kutyabarát mélyszégesen elítéli!

Még rosszabb a helyzet a keverékekkel. A kölyök persze itt is aranyosak, ám többségük jövője felettébb bizonytalan, különösen egy faluban vagy községben, ahol még inkább véges a felvevőpiac. Ám mivel a kutyák fogamzástgátlása és ivartalanítása még nem terjedt el eléggé az országban, a gazdák két verzió közül választhatnak. Az éppen megszületett kölyköket átsegítik a túlvilágra (elméletileg – de sajnos nem általánosan – humánusan, állatorvos bevonásával), vagy megpróbálnak gazdák után nézni. Ám ha ez egy-két hónapon belül nem történik meg, a kutya már a kutyának sem kell. Ekkor szokott előfordulni, hogy a fiatal ebek hamar a természetben találják magukat – örökre.

Még két esetben kerülhetnek kutyák a vadászterületre. A rossz kerítés például eszményi kutyaszökő hely. Különösen azok az ebek mondanak búcsút a kapufélfának (ha időlegesen is), amelyek életüket amúgy rövid láncon töltik – és sajnos még mindig ők vannak többségben.

A másik, jóval ritkább ok, hogy az erdőben sétáló gazdájától szökik meg neveletlen ebe.

Mint az eddig leírtakból is látható, egyáltalán nem az ebek a hibásak azért, hogy kiveret kutyák lettek. Persze orvosolható lenne a probléma, ha például eme ebek gazdáit meg lehetne keresni és meg lehetne büntetni. Tőlünk nyugatabbra ez a tetoválási szám segítségével könnyen megoldható, s jaj annak, akinek kutyája özre vadászik.

Nálunk hiába van állatvédelmi törvény (igaz, a végrehajtási utasítások nagy része még hiányzik), nem hallottam még olyan esetről, amikor egy kóbor kutya később meglelt gazdáját felelőségre vonták volna. Egy szó, mint száz: hiányoznak a visszatartó szankciók!

Ma a kóbor kutyák igen nagy problémát jelentenek

A mögöttünk lévő esztendő sem múlt el vadász kontra ebtulajdonos botrány nélkül. A puskások olykor odalóttek a gazdájuk közelében lévő kutyának (ez helytelen!), ám az is előfordult, hogy derék jágereink azért szorultak, mert olyan kutyát ejtettek el, aki ugyan „valakié” volt, ám magányosan vagy kutyatársával kóborolt erdőn-mezőn!

Kóborló kutyák

Kovács Zsolt

a vadgazdáknak – és hozzáteszem, természetvédőknek. Egyfelől e kutyák felettébb zavarják a vadat és mindenféle állatot – jobban, mint gondolnánk. Táplálkozásbiológiájuk nagyjából megegyezik a farkaséval, ám amíg az utóbbiból, jó, ha egy-két tucat él Magyarországon, addig évről évre több tízezer (ötven-hatvan-ezer) kóbor kutyát ejtenek el hazánkban, legalábbis ennyit jelentenek be! S ha ehhez hozzáadjuk azokat a szerencsétlen kóbor ebeket, melyek ugyan az erdőből szerzik táplálékukat, de autó vagy betegség tesz pontot nyomorúságos életük végére, illetve azokat, amelyek ugyan családhoz tartoznak, de rendszeresen megszőknek, talán nem túlzok, ha azt állítom, elérjük, sőt meghaladjuk a százezret, sőt akár jóval többet is! S ezek az állatok többnyire húst esznek. Igaz, pocokoznak is, sőt a szemétkben is guberálnak, de bizony nincs tőlük biztonságban egyik nagyvadunk sem, nem beszélve az apróvadról vagy a földön, bokrokon fészkelő énekesmadarak tojásairól, fiókáiról, ritka gyíkokról, siklókról!

A kóbor kutyák gyakran falkába verődve vadásznak. Megfigyelték, hogy a csoport nem hasonlóság alapján szerveződik, hanem az ember által kialakított kutyafajták vagy még inkább keverékek úgy vadásznak együtt, hogy mindenki azt csinálja, amire kitenyészítették, illetve amihez a legjobban ért. A falkában van kajtató eb, amely hangos csaholással üldözőbe veszi a vadat, a nagyobb fajták egyedeinek pedig az áldozat lefojtása jut. Egyes vélemények szerint a német juhászok, pulik, illetve azok a keverékek, melyekben e fajták dominálnak, jelentik a legnagyobb veszélyt a vadállományra.

Mint említettem, a kóbor kutyák sok vadat esznek. Tudomásom szerint azonban azt, hogy konkrétan mit és mennyit, még senki sem vizsgálta. Mindenesetre ha egy kutyára minimálisan napi 10 dkg vadhúst számolunk, ez százezer kutya esetében napi tízezer kilogramm. Ez pedig megfelel ugyanennyi fácán vagy ezerkét-száz szarvas súlyának. Azt hiszem, ez elég tekintélyes mennyiség és érték, még a mai felettébb alacsony felvásárlási árak mellett is.

Kár, hogy hazánkban még senki sem vizsgálta meg alaposan, mennyi kárt is okoznak a kóbor kutyák. Helyette inkább a farkast szidják, noha csupán minden tízezer ebre jut egy ordas...

Február a tél utolsó hónapja. Ekkorra nagyrészt feledésbe merülnek az újról fogadkozások, s nem marad más, csak a zord, fagyos határ, a hóval rakott, látszólag mozdulatlan erdők, a vad szél pedig könnyörtelen, pogány dalaít süvítí fülünkbe. Amikor így télen kimegyek a területre, megállok, körbetáv-

csövezek, csendesen veszem a levegőt is, olvasgatom a nyomokat, néha olyan, mint egy nagy képregény, közben tudom, hogy figyelnek, amikor elmegyek, odajönnek és megszaglázzák a nyomaimat, egyik-másik már ismer szagról. Láthatatlan, eltéphetetlen szál köt össze minket.

Vadászetika – etikus vadászok

Detrich János

Az esztendő egyik legnehezebb szaka a február. Kezdenek elfogyni a tartalékok, ember, állat nehezen bírja az elhúzódó telet, még talán a gépek, járművek is gyakrabban mondják fel a szolgálatot, mint egyébkor. Főként, hogy a mi éghajlatunkon nem ritka februárban a nagy hideg, a viharos szél.

Így hát természetes, hogy a vadász, a vadgazda legfontosabb feladatai ilyenkor a vadgondozás, vadmentés, vadvédelem. Emlékszünk a szigetközi öreg halászra, aki a megrekedt halat hordta az élő Dunába? Ha gyönyörködve mustrálgattuk az augusztusban puszkavégre került öreg bak előrehajló agancsát, a szeptemberi melegben átizzadt ingben pipára gyújtottunk a fogolyteríték fölött, egy októberi hajnalon a deres fűről felemeltük a vén kakast, a rét királyát, akinek tükiz mellényén egy rubinpiros csepp volt az utolsó kiütetés, hát kedves barátaim, a legkevesebb, hogy a nehéz időkben tápláljuk, segítsük azokat, akikkel összehozott jó sorsunk.

Ugyancsak alkalmas ez az hónap a kártevők, főképp a róka, a kóbor ebek megritkítására. A hideg, holdfényes esték hangulatát semmi nem adhatja vissza, s ha még a vörös bundást is sikerül becsalogatni, meglepni, azt nevezem én vadászatnak.

Folytathatjuk a vaddisznó egyéni vadászatát is, de a szokottnál sokkal nagyobb körültekintéssel. Már januárban is előfordul, hogy hasas kocát lő valaki. Ilyenkor a vadásztárs arcán – hogy úgy mondjam – nem teljesen természetes a mosoly. Komolyra fordítva, egyszer sem szeretnék annak a bőrében lenni, akivel ez megtörténik. Fokozottan figyeljünk tehát, habár kondában szinte lehetetlen az ivar megállapítása. Legjobban tesszük, ha februártól a kondában járó disznóra nem lövünk, mert igen nagy az esélye, hogy zsákmányunk koca lesz. Koncentráljunk inkább a területen levő magányos kanokra, amelyeknek nyomozása, felkutatása, elejtése igazi vadászhoz illő feladat, ugyan némi maliciával kell megjegyeznem, hogy egyik-másik vadászunk számára túl nehéz, „időrabló” elfoglaltság.

Most van ideje a vadszámlálásnak is, amit ha megfelelő módszerrel és lelkiismeretességgel végzünk, akkor elővéve az előző évek adatait reális terve-

ket készíthetünk az előttünk álló új vadászidényre. A február a számvetések időszaka. Amikor már vége a tarvadzásnak és az utolsó vaddisznóhajtások hangjait is elnyelte az erdő, akkor ültünk le átgondolni, milyen munkát végeztünk az elmúlt idényben. A nagy bevétel, az érmes trófeák persze fényesebbnek mutatják a világot a valóságosnál, de aki valódi gazdaként kezeli a rábízott javakat (értem én ezt beosztástól függetlenül), az mindig megtalálja, mit lehetne és kellene másként, célszerűbben tervezni, végezni. Ha apróvadunk van, nagyobb terítéket szeretnénk elérni, ha nagyvadunk van, nagyobb trófeasúlyt szeretnénk elérni, és általában szeretnénk, hogy az általunk nyújtott vadászati lehetőségekért tolongjanak a jól fizető vendégek. Mindenki tegye szívére a kezét, s gondolja meg, mindent megtett-e, hogy a kívánt eredményeket elérje.

Az idényzáró társasági taggyűléseken szó esik mindenféléről, csak a magatartásról, pontosabban a vadászmagatartásról alig beszélünk. Ha szóba is jön „magaviseletünk”, az többnyire egymásnak szánt vádaskodás, gúnyos élcelődés, de a legjobb esetben is csak harsány kacagással kísért felidézése társaink baklövéseinek. A vadászéletnek persze velejárója a kulturált, szellemes ugratás, amelynek végén még a „cél-személy” is jót nevethet saját balgaságán, de jobb, ha ezt nem visszük túlzásba. Akadhat olyan, kissé – mondhatnánk – sértődékeny természetű társunk, aki pedig egyébként kitűnő tagja önként vállalt kis közösségünknek, tartsuk hát tiszteletben önértetét.

Egy idényzáró taggyűlés megfelelő alkalmat biztosít, hogy szót ejtsünk társaságunk vadászkerélszabályairól, állapotáról. Ennek többet kell jelentenie üres moralizálásnál, de ne használjunk súlyosabb megfogalmazásokat, mint amit a konkrét téma indokolna. Témát pedig biztosan találunk majd.

A legidősebb nyilván a társas vadászatok értékelése, hiszen ezeknek most zárul szezona. Tehát: pontatlan érkezés a reggeli gyülekezéshöz, alkoholos kezdés, vita, hangoskodás, káromkodás, a vadászatvezető rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása, önzés, kapzsiság, mohóság, lövés a szomszéd elől kelő vadra,

hajtások közti lövöldözés, szinte mindenütt, mindig előforduló jelenségek. Egyéni vadászatoknál tapasztalható a szakszerűtlen kilövés, trófeás és tarvadnál egyaránt, a lelkiismeretes utánkeresés elmulasztása, de a nem engedélyezett fegyverfajtával történő vadászat is, már ha egyáltalán kiderül az ilyesmi. Ahol lehetőség van kísérő nélküli lesre vagy cserkelésre, ott csak a vadász lelkiismeretén múlik, hogy betartja vagy megszegi az írott és íratlan szabályokat. S itt említek még egy dolgot, ami megronthatja és meg is rontja egy társaság szellemét, ez pedig az egymás örökös gyanúsítgatása. Sajnos meg kell állapítanom, hogy a gyanú többnyire nem alaptalan, de annál ritkábban bizonyítható, ezért rendszerint csak arra alkalmas, hogy a közhangulatot mérgezze. A legszebb persze az lenne, ha senki nem szolgáltatna alapot a legapróbb gyanúra sem, de attól tartok, erre hiába várunk.

És legvégül pedig az, amit sokunk a legnagyobb gyarlóságként tart számon: ha egyikünk a nehezen fenntartott közös vagyonból a maga hasznára titokban elvesz valamit. Ha ő nem fél megtenni, én sem félek kimondani: a vadorzás. Ahol felúti a fejét, ott olyan, mint egy fertőző betegség, szinte lehetetlen kiirtani, és valóban fertőz, hiszen bárki mondhatja: ha X nem bukik bele, akkor én sem. De attól a naptól ő már nem vadász, csak közönséges vadtolvaj. Ez ismét olyan dolog, amit nagyon nehéz bizonyítani. Van, aki azt vallja, hogy csak a tettenérés a megfelelő bizonyíték, és van, aki szerint elég a gyanú is. Azt hiszem, mindkinek meg kell adni a lehetőséget, hogy a maga igazát bizonyítsa, de ebben a kérdésben annak a bizonyításnak százszázalékosnak kell lennie.

Érdemesnek tartok még egy kérdést körüljárni. Ez pedig a társaságok romló anyagi helyzetének következményei. A februári közgyűléseken szembesülünk azzal, hogy a várt bevételeink megint elmaradtak, mert nem jött a vendég, ha jött, akkor is inkább közepes bakokat kerestett, ha nagyot akart, azt meg mi nem tudtuk prezentálni, rossz volt az időjárás, emelkednek az árak, nem jó a vadór, de hát mit lehet várni ennyi pénzéért – szóval van ezer kifogás. A sokszor kihasználatlanul maradt lehetőségekről, a hiányzó vadgazdaszemléletről nem esik szó. Amikor kis költséggel, előnyös feltételekkel lehetne élőhelyfejlesztést végezni, akkor nincs ott senki. Amikor szervezett dúvadírtást tartunk, akkor nincs ott senki. Ha gyenge a teríték, akkor viszont jön a reklamáció.

Próbáljuk elérni, hogy végre tudatosodjon az emberekben: ez itt a miénk, olyan, mint a hétfői kert, csak egy kicsit nagyobb, és ha azt akarjuk, hogy teremjen, akkor gondozni kell. Summázva: ilyenkor szokott az intézőbizottság előállni a tagdíjmeléssel, amit a tagság általában meg is szavaz. Valóban vannak kényeszerhelyzetek, időlegesen hozhat némi megkönnyeb-
bülést akár öt-hatszáz ezer forint is egy kis társaság

költségvetésében. De szemléletváltozás nélkül a tagdíjmeléssel mintha csak feneketlen kútba szórnánk a pénzt, annak látszatja nem lesz soha.

Idetartozik még egy gondolat. Az utóbbi időben halom itt-ott, különféle megfogalmazásban, szinte szükségszerű, hogy a vadászat egyre inkább a tehetősek szórakozása, kevésbé finoman szólva: akinek nincs pénze, az ne vadásson. Hát a pénz világa ennyire durván tör be közénk? Közénk, akik valljuk, hogy a vadásztársadalomban a legfontosabb értékek közé tartozik a bajtársiasság, egymás megsegítése, támogatása? Képzelnék el mondjuk, hogy két barát, Jóska meg Pista fiatalon egyszerre lettek vadászok. Aztán Jóska nagyon megszaladt a szekér, Pistának nem anynyira. Egy szép napon majd így szól Jóska Pistához: „Komám, te itt holnaptól nem vadászsz”. Kedves vadásztársaim, elhiszik ezt? Én nem akarom elhinni. Inkább hiszem, hogy a világ olyan, amilyenre alakítjuk. Alakítsuk olyanra, hogy mi kevesen együtt megférjünk benne!

Sokan vannak manapság, akik az etikus viselkedésről tartott okfejtéseket fölöslegesnek tartják, feszengve hallgatják végig, és közben leginkább azon jár az eszük, milyen lesz a vadpörkölt. Ezt a témakört azonban semmiképpen sem szabad megkerülni. Mindig lesznek, akikben ott mélyen megszólal valami, akik a következő hibát már nem fogják elkövetni, nem is szólva a fiatalokról, akik még csak tanulják a mesterséget, és egyre jobban látni, hogy mennyire fogékonyak az etikus szemléletre, a jó példákra – pedig a rosszat mindig könnyebb eltanulni.

Február a tél utolsó hónapja. Néha ránk mordul még, mint vén komondor, de egyre hosszabbak lesznek a nappalok, s egyszer csak megszólal a kékcinke füttye, alkonyatkor pedig a feketeirigók csattogva feleselnek egymással. Egy este, amikor nincs más más dolgunk, nyissuk ki a fegyverszekrényt. Vegyük kézbe a kedvenc puskánkat, nézzük meg, van-e még hozzá szalonkalövő patronunk. Nemsokára szükségünk lesz rájuk!

A Weidmann Kft. a nyugat-magyarországi határ mentén, Vas, Zala, Veszprém és Győr-Moson-Sopron megyében, kb. 200 ezer hektáros területen főként nagyvadra vadászatot. Különösen gazdag a területek szarvas-, őz- és vaddisznóállománya. Apróvadás vadászat tőlük mintegy 150-250 km-re lévő területeken lehetséges, de igény szerint Magyarország bármely területén, minden vadászható vadfajra szervez vadászatot. Lehetőség van egyéni, illetve kollektív vadászatra (vaddisznó hajtóvadászat), de egy-egy időszakra szóló szerződés alapján ún. „csomag” vásárlására is (igény szerinti konstrukció kidolgozásával segítünk elképzeléseit megvalósításában).

Részletes információ és árjegyzék a

www.weidmann.hu

internetes oldalon található.

weidmann@axelero.hu

Zergevadászat a tengerszint közelében

Halmágyi Takács István

A zerge szó hallatán legtöbbszörnek égbe szökő havas csúcsok, osztrák hütték gemütlich vendéglátása, esetleg erdélyi vagy pireneusokbéli vadászatok jutnak az eszünkbe, lihegéssel, hóval, hideggel és rengeteg hegymászással. Pedig ahány ház, annyiféle zergevadászat...

A Vaskapu szoros zergéi

Jó sorsom és Tamás barátom Szerbiába vezetett. Ő már vadászott ott zergére a tavaszon, sajnos sikertelenül. Most visszatér, és engem is magával csábított. Engem általában nem nehéz elcsábítani vadászni, Tamást pedig talán a pokolba is követném, de ez alkalommal szent esküvéssel kellett ígérnie, hogy tényleg lesznek zergék. Azért kételkedtem, mert úti célunk a Vaskapu és a Kazán-szoros, ahol a hegyek még a Kékes bérceinél is alacsonyabbak! Ez valami alföldi zerge lesz – gondoltam. De csábított a lehetőség, hogy az alpesi és a kárpáti alfaj után balkáni zergét is lőhetek.

A Duna itt keskeny szorosban kanyarog, hajdaná-

ban a hajósok réme volt, tajtékosan vágatott a szirtok, zúgók között. Akkoriban Magyarországhoz tartozott, szabályoztuk is, akár a Tiszát, új birtokosai pedig erőművet építettek, és az ehhez szükséges duzzasztás óta folyása meglassúdott, mélysége eléri a 103 métert. Két oldalán szinte függőleges sziklafalak meredeznek, melyek alig 260 méter tengerszint feletti magasságon lágy fennsíkká szelídülnek. No, ebben a kicsiny, de meredek sziklavilágban található a vaskapui zergék. Alig 200 méterrel a tengerszint felett élnek, mert nem a magasságot szeretik ők, hanem a meredek sziklák nyújtotta védelmet, azt pedig itt is maradéktalanul megtalálják.

A helyi adottságoknak megfelelően a vadászat módja is eltér a megszokottól. Fentről lefelé történik. A fennsíkon álló vadászháztól még hajnal előtt 20-30 perces sötétben való botorkálás árán eljutunk a szoroshoz, ott várjuk a napkeltét megelőző derengést. Akkor aztán kióvakodik a vadász a szakadék szélére, fentről lesi, kutatja a zergéket. Ha pedig lát, általában lefelé kell mászni utána, míg lövéshez jut az ember. Így aztán a zergevadászat szokásos megpróbáltatásai, a felfelé kapaszkodás és légszomj, nem igazán jellemzőek erre. Így inkább pilisi muflonvadászatra emlékeztetett a dolog, főleg, hogy itt és nyáridőben nem fekete a zerge csuhája, hanem barnás, akár a hazai kosoké. Ráadásul augusztus első napjaiban járunk ott, rekkenő kánikulában.

No de muflonra vadászni sem mindig sétagalopp. Mert a csupasz alpesi meredélyeken kilométerekről észreveszi a vadat a rutinos bergjéger a spektívvel, a terep takarásában (lihegve, izzadva) megközelíti, és kellő lőtudással meg szerencsével akár 300 méter feletti távolságból is meglőheti. Itt azonban sűrű bozót borít szinte mindent, tehát jóval nehezebb a vadat felfedezni és sokkal közelebb kell cserkelni, mire viszonylag tisztán, takarás nélkül lövésre kínálja magát.

Kísérőm elsőrendű szakember. Már jóval elmúlt 70 éves, vagy 25 évvel ezelőtt tevékeny részese volt a zergék visszatelepítésének, visszahonosításának erre a vidékre. Aztán nyugdíjba ment, de közbeszólt a történelem. Fia a NATO-bombázások áldozatául esett, a zergék zömét orvvadászok lötték le a zavaros időkben. Most újra védi, szaporítja a vadat, és az erdőben keres vigaszt az őt ért tragédiára.

Vadat lövetni azonban ő sem tud velem egykönnyen. A zergék még sötétben visszaváltak a csupasz sziklák közül az erdőbe, ott viszont a szárazság-

tól zörgő avaron előbb ugrasztjuk meg őket, mintsem lövéshez jutnák. De talán az este jobb esélyt ígér. Már jóval alkonyat előtt kiülünk egy sziklatűre, hogy a sötétedéssel remélhetőleg kiváltó zergék közül megpróbáljunk elejteni egyet. Rövid újjú ingben, vörösré égvé várom a vadat. Leshelyemtől alig méterre függőlegesen szakad le a szikla, szinte a folyó partjái. Mikor nagy kürtöléssel hatalmas szállodahajó úszik el alattam, akár távcső nélkül is gyönyörködhetnék a napozó hölgyvendégekben, de ha van messzelátója az embernek, hát használja is... Aztán harcsahorgászok jönnek. Csónakjuk alattunk úszik. Egyikük „kutyogtat”, azaz valami üreges tárgyval csapkodja a vizet, messze hangzóan, amivel a harcsát csalogatja. Társa vagy 30-50 méteres damil végén táncoltatja a csalit. Idilli kép a vöröslő napnyugtában. Zerge azonban nem jön sötétedésig.

Másnap szinte pontosan ismétlődik a forgatókönyv, azzal a különbséggel, hogy az egyik megugrasztott zergecsapatban szökellő bakot pillanatnyi megálltában megkísérlem helyben marasztani, de alaposan elhibázom. Cserkelünk tovább, de lövéshez nem jutok, csak a tájban gyönyörködhetem. Van, ahol annyira összeszűkül a szoros, hogy a túlsó sziklafal alig 500 méterre meredezik. Talán át is lehetne lőni, de az már Románia...

Tamás barátom sem jár több szerencsével, sőt kevesebbel, mert egy rossz mozdulattól gerincserve kiújul, az utolsó reggel cserkelés helyett az ágyban kell maradnia. Így engem ketten is kísérnek, hármásban indulunk el.

És több szerencsénk van, vagy kísérőm visz jobbra. Jó, hogy még sötétben kiültünk, mert amikor megláttam a kezdődő derengésben, hol vagyunk, rögtön megizzadtam a hajnali hűvösben. A szikla itt félköríves katlant alkot, nem függőlegesen, hanem befel-

lé hajolva szakad le vagy száz métert, ott görgetegköves morénán egy sziklataréj, melyen ritkás fák nőnek. Távollágmérőm szerint 260 méterre van tőlünk. Ott reméli vezetőm a bakot. Ahogy lassan közeledik a lövilág, annyira kimerészkedik a szakadék szélére, hogy az már a gravitáció törvényének cáfolata. Épp elhatározom, hogy én oda ugyan utána nem megyek, amikor vadat vesz észre. Persze fogadalmam felejtve rögtön melléóvatokodom. De csak nőstény zergét látunk a gidájával. Puska helyett videokamerával veszem célba őket, míg harmadik társunk a bokámat fogva „biztosít”. Vezetőm közben átmegy a katlan szemközti oldalára. Én maradok a szakadék szélén, mert mozdulni sem nagyon merek. Az öreg feltűnik, távcsővez, kicsit visszahúzódik, majd lelkesen mutogatni kezd. Ha jól értem kézjeleit, alattam valahol zerge lehet. Még kijjebb csúszom, fejem, mellem már a levegőben, mire végre meglátom a bakot. Teljesen alattam van, nem is függőleges kell lőni rá, hanem egy kicsit még vissza, magam alá. Segítöm kezem ügyébe tolja a puskámat, majd ismét mindkét kezével markolja a lábamat. Remélem, jó erőben van, mert ha 100 kilós súlyommal megcsúszom, szükség lesz rá. Ha meg leesnék, hát legfeljebb genetikai vizsgálattal lehetne bebizonyítani a foltról, hogy én voltam az... Óvatosan kidugom a fegyvert és függőlegesen lefelé fordítom. Erősen markolom, mert ha leejtem, a MÉH-be sem veszik be. Ilyen helyzetben precíziós célzásról szó sem lehet, pedig a bak fölülről igen kis célt mutat. Végre rászánom magam a lövésre, a bak összerogy. Földről ellőttem a gerincét.

Hátraadom a puskát. Segítöm a bokámnál fogva húz, úgy mászom vissza a biztonságos sziklatetőre. Fél órája itt még szédültem, most ernyedten ülök. Kezemben reszket a termosz, de nem a tériszonytól, hanem az örömtől. Megvan

a bak! Igaz, alig 160 méterrel a tengerszint feletti magasságban érte a lövés, de zergevadászat volt a javából. ◀

(a szerző felvétele)

(Bagosi Zoltán felvétele)

Speciális célok speciális eszközöket igényelnek. Ez a mondás voltaképpen az élet minden területére érvényes, így a vadászpuska választására is. A rendszerváltozást követően hirtelen kitágult a világ a magyar nimródoknak is, évente több ezren vesznek részt külföldi expedíciókon. Az ilyen magyar utazási irodák véleménye szerint a legáhitottabb cél persze a sötét földrészt, Kittenberger,

Széchenyi nyomdokaiban vadászni az antilopokat, merülni el a trópusok csodavilágába. Am egyre többen puskáznak hegyi vadra az Alpokban, a Kaukázusban, a Sziklás-hegységben, a Himaláján. Rendkívül sportos körülmények között másznak a bérceket valamilyen kapitális szarvú szirti kecske vagy pedig vadjuh elejtésére törekedve.

Könnyű puskák – nehéz vadászatok

A hegyi vadászat nagy hozzáértést és különleges felszerelést követel, ezek közül most csak az erre való ideális golyósokról lesz szó. A huszadik század első felében általában, ha nem is mindenhol, de akadt teherhordó, aki a rendesen igen tehetős vadász puskáját vitte, tehát annak tömege nem számított annyira, főleg nem az angol és német gyarmatbirodalomban. Észak-Amerikában merőben más volt a helyzet, ott a „magad uram, ha szolgád nincs” állapotnak megfelelően a vadász maga cipekedett. Tehát nem véletlen, hogy éppen ott kezdődött el a hegyi puskák „evolúciója”. Erre persze mondhatná valaki azt, hogy ez tévedés, hiszen a 6,5x54-es Mannlicher-Schönauer kurtályokkal igencsak sok zergét lőttek Ausztriában, egyebütt. Persze, de most nem a rövid csövű karabélyokról esik szó, hanem rendes golyós puskákról, ahol alapkálberknél a cső nem lehet rövidebb 560 milliméternél, magnumoknál pedig 650 mm a minimum, hogy a töltényben lévő lőpor minden szemcséje hasznosodjon, lőporgázt fejlesztve a legnagyobb teljesítményre sarkallja a lövedéket. Mert közép-európai körülmények között, ahol a vadászias lőtávolság nem haladja meg a 200 métert, gyakorlatilag majdnem mindegy, hogy mondjuk 7x64-es golyósunk csöve 510 vagy 650 milliméteres. A „dióve-rők” sem lőnek pontosabban, mint a karabélyok. De a szirti sasok birodalmában nem érvényes a magyar vadászetikának ezen része. Ott gyakran messzebbre – sokkal messzebbre! – kell pontosan löni, hogy a vadász begyűjtse az áhitott trófeát. S ha meg sem próbálja, kútba esik az egész drága expedíció, viszont ha 300 méterről leteríti a vén vadjuh kost, akkor minden rendben. Tehát a puskából-töltényből ki kell facsar-

ni a maximumot, nem szabad a csövet optimális méret alá „aprítani”, mert ez hamarosan megbosszulná magát. És ezen túl a hegyi vadásznak átlagot messze felülmúló lövésznek kell lennie, aki pontosan ismeri a fegyvere képességeit. Tudja, hová fog célozni 100-200-300, sőt 400 méteren is, hogy biztosan zsákmányoljon. S ehhez tekintetbe kell vennie az esetleges oldalszél erősségét, a lövés szögét stb. Cseppet sem egyszerű feladat.

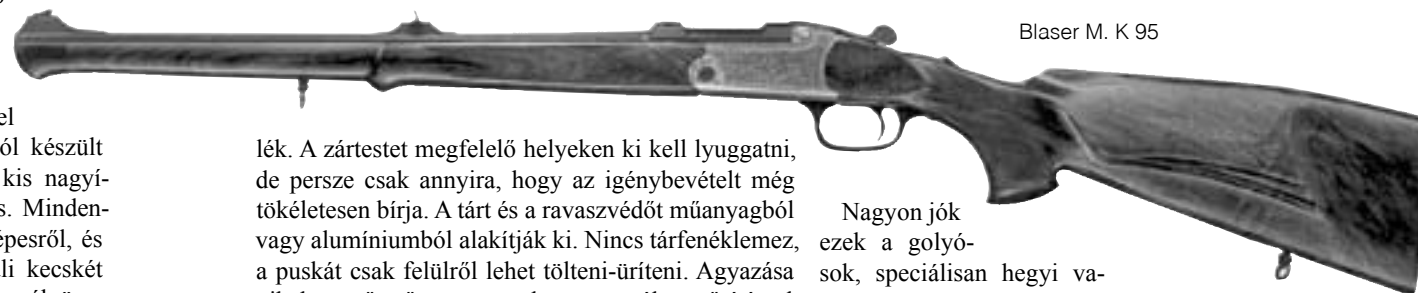
Rendszer tekintetében manapság egyértelműen a különböző tolózárás modellek vezetnek, ezeket marcolják legszívesebben a hegyi vadölők. Csak érdekes kivételként említem meg, hogy *Roy Chapman Andrews* és *Harry Caldwell* 1918–26 között Belső-Ázsiában egyaránt .250 Savage (6,35x48) kaliberű kengyelkulcsos Savage M. 99-es puskákkal gyűjtötték be a különböző vadkecskéket és birkákat. 560 milliméteres csővel is mindössze három kilót nyomott a mérlegen ez a típus, tehát voltaképpen megfelelt a célnak. A magyar hegyi vadászok doyenje, *gróf Apponyi Henrik* azonban 1930-ban már hosszú csövű 8x60 Magnum kaliberű Mannlicher-Schönauerrel mászta a Himaláját. Sikeres expedíciójáról készült könyvének illusztrációit szemlélve, elég kis nagytású céltávcső lehetett rajta, talán 4-szeres. Mindenesetre tibeti argalit lőtt vele 500 és 660 lépésről, és 300-400-500 lépésről két kosokat, kőszáli kecskét stb. Fegyvere nem lehetett könnyebb 3,5 kg-nál, üres tárral, céltávcső nélkül. Ez a mai világban már megengedhetetlenül soknak számít. A speciális hegyi puska ideális tömege ma pont egy kilóval kevesebb. De van, akinek még annál is könnyebb kell. Hiszen az

extrém kemény vadászatokon minden súlymegtakarítás számít. Nemcsak a kilók, hanem a dekák is. Van olyan tapasztalt barátom, aki még a magával vitt WC-papír guriga belsejéből is kiszedi a keményebb kartonpapírt, hogy az se terhelje a poggyászát... Mindez ugyan nevetségesnek tűnik, de sok kicsi sokra megy! És nem keveset lehet ám spórolni a puska tömegén is, anélkül persze, hogy teljesítményét vagy a biztonságát kockára tennék.

Aki a létező legminimálisabb tömegű hegyi fegyverre vágyik, az az ilyen „alkotásokra” létrehozott kisebb műhelyeket keresi fel, ott rendel meg a golyósát. Az USA-ban több ilyen cég is található, amelyek általában a könnyű, de szerfölött erős Remington M. 700-as zártestre „építik” saját puskáikat. A virginiai *Melvin Forbes* az 1980-as években alapította az Ultra Lights Armsot, direkt tollpohely tömegű fegyverekre specializálódva. M. 20-as termékének össztömege alapkálberben mindössze 2,4 kg. De hasonló tolózárás ismétlődőket kínál a Match-Grade Arms & Ammo és néhányan mások is. Texasban a Rifles Inc.-nél kapható a .300 Winchester Magnum kaliberű M. Light-weight Strata puska, ez mindössze 2,2 kilós...

Hogy lehet ilyen derekasan „lefogyasztani” egy különben is kecses, könnyű, tolózárás ismétlőt? Erre a recept a következő: a cső hossza ideális marad, de falvastagságát a minimumra muszáj csökkenteni. Aztán hosszanti bemarásokkal, külső csatornákkal érdemes ellátni, amivel – biztonságosan – még némi tömeget spórolunk. Természetesen nyílt irányzék nem kerülhet rá, csak könnyű, de szilárd céltávcsőszer-

hanem sokkal olcsóbb, mint a kisipari darabok. 1239 dollárba kerül jelenleg az USA-ban. Csöve 560 milliméteres, 416-os jelzésű rozsdamentes acélból alakították ki, a zárttest avagy tok titánból készült, amely szívós, mégis könnyű, relatív drága alapanyag. Különben főleg az űrhajózásnál és a repülőgépeknél használják. Jól bírja a megterhelést, mert gyári próbán tízezer lövés után sem lehetett kimutatni kopást, anyagváltozást. Billentyűvédője alumíniumból készült, tárfeneklemez nincs a puskán. A rozsdamentes zárdugattyú két szemölcsrel reteszel elöl, hat spirálforma vájattal könnyített és a recézett markolatgomb is ürege. Agyazása pisztolyfogásos, egyenes, hasonló szürke árnyalatú gumi agyaltalppal szerelt, mint maga a Bell & Carlson által speciálisan tervezett szénszálas erősítésű műanyag tus. Tárába 4 töltény fér. Tömege csak 2,5 kg. Egyelőre alapkálberben kapható, ezek a következők: .260 Remington, .270 Winchester, 7 mm-08 Remington, .308 Winchester és .30-06 Springfield. Ha ilyen puskára lenne szükségem, akkor .270 Winchester öbnagyságút vennék, ami *Jack O'Connor* nyomán „a” hegyivadász-kaliber. 8,4 grammos lövedékkel ellátott tölténnyel tárazva olyan jó a ballisztikája, mint a közepes magnumoknak, de azok igen erős visszarúgása nélkül. Legtöbb vadjuhra-kecskére elég ez a lövedéktömeg, ha megfelelő a kialakítása. Amúgy a pihekönnyű alapkálberű tolózárások is érezhetően taszítanak. Pl. egy próbán az ilyen Remington M. 700 Titanium, .30-06-os, 35,7 joule-lal sújtotta a vadász vállát, ami kb. 40%-kal több, mint a normális tömegű fegyvereknél.

Blaser M. K 95

lék. A zárttestet megfelelő helyeken ki kell lyuggatni, de persze csak annyira, hogy az igénybevételt még tökéletesen bírja. A tárt és a ravaszvédőt műanyagból vagy alumíniumból alakítják ki. Nincs tárfeneklemez, a puskát csak felülről lehet tölteni-üríteni. Agyazása pihekönnyű műanyag, esetleg üvegszálas erősítéssel, gumi agyaltalppal. Belül természetesen ürege.

Valahogy így lehet ultra könnyűvé „varázsolni” egy hegyi puskát. A kis cégek termékei mind iszonyúan drágák, ötször-hatszor annyiba kerülnek, mint a fél kilóval nehezebb, ismertebb gyári szériagolyós. Megéri? Bizonyára, hiszen fényesen megy a bolt mindnek, még most is, amikor pedig a Remington tröszt végre előrukkolt a saját változatával, amelynek elnevezése: M. 700 Titanium. Ezt nyugodt szívvel ajánlhatom a magyar hegyi vadászoknak, mert nem csupán prima,

Nagyon jók ezek a golyósok, speciálisan hegyi vadászatokhoz szabottak, csak egy hátrányuk van – rendkívül rondák. Annyira csúnya kinézetűek, hogy már majdnem szépek. De aki egyszerre akar jó és szép hegyi puskát, az vegyen inkább olyan billenőcsövű egylövetűt, amely a fentihez hasonló tömegű. (A legtöbb gyártmány valamivel nehezebb!) Például Blaser M. K95-öt vagy pedig Merkel M. K1-et. Igaz, ezeknél nincs tár, de a felhők koszorúta bérceken ritkán van szükség villámsebes reptálásra, s a gavallér golyós szintén gyorsan újratölthető, ha kéznél van a tartalék muníció.

K. L.

Merkel M. K1

Február – ismét mezőgazdasági könyvhónap!

Természetesen ez az olvasni szerető vadászok ünnepe is. Ennek figyelembevételével nyolc kiadó mintegy 50 különféle könyvvel mutatkozik be, de az eseményen részt vesznek a vadászati lapok is – köztük a Magasles. A könyvhónapot a Vajdahunyadvárban február 2-án dr. Németh Imre földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter nyitja meg, a záróünnepséget pedig az FVM épületében 26-án

tartják. Közben – 19-én – az Országos Mezőgazdasági Könyvtár ad helyet az író-olvasó találkozóknak. Az rendezvényekre három vidéki helyszínre is ellátogathatnak az érdeklődők: Gyöngyös, Károly Róbert Főiskola – febr. 5.; Keszthely, Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar – febr. 12.; Jánoshalma, Mezőgazdasági Szakképző Intézet – febr. 17.

Vadászok erdőn, mezőn, tavon... és a FeHoVa-n

Várakozáson felül szerepelt a Szabadidő 2003 kiállítási csokor keretében a Fegyver, horgászat, vadászat nemzetközi kiállítás. A Szabadidő látogatóinak száma az előző évihez képest 24%-kal nőtt, ezzel 2003-ban meghaladta a 72 ezer főt. A 10. jubileumát ünneplő FeHoVa mind a kiállítók, mind a látogatók számára felülmúlta az előzőt.

A siker 2004-ben is folytatódhat: a Budapesti Vásárközpontban 2004. március 4. és 7. között a FeHoVa-n ismét lehetőség nyílik a szakma és a nagyközönség számára a vadászati, horgászati és fegyverűjdonságok bemutatására.

Magyarország – természeti adottságaival – egyedülálló helyszíne a horgászatnak, a hagyományörző vadgazdálkodásnak és történelmi múltú vadászatnak. Kiváló minőségű vadállományunk nemzetközileg is elismert. Igen jelentős a külföldi vadásztatás is.

A szakmára a 2004-es EU-csatlakozás remélhetően pozitív hatással lesz. A szakkiállítás az Európai Unióban is fontos kommunikációs eszköznek számít. Szükség van

szakmai konzultációra, információk cseréjére vadászok és vadászok, valamint vadászok és nem vadászok között. A FeHoVa szakmai támogatója a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, amely 2004-ben is látványos – erdőt imitáló – standjával hozza közelebb a látogatókat a természethez.

A kiállítók feltérképezhetik a piaci keresletet és kínálatot. Több tízezres közönség – köztük nagy arányban szakmai érdeklődők – előtt mutatkozhatnak be. A látogatókat szakmai tanácsokkal segítik. Így a vadászat és a horgászat kedvelői választ kaphatnak a leggyakrabban felmerülő kérdésekre. Melyik szakkönyvből érdemes felkészülni? Milyen ruházattal és felszereléssel, hová, mikor és milyen terepjáróval érdemes menni? Mivel készíthető szakszerűen a trófea? De még arra is, hogy melyik „vadászok bora” javasolt inyenecnek?

A FeHoVa fontos eszmei és üzleti küldetése mellett színes programkavalkádjával egész napos kapcsolódást nyújt – legközelebb

2004 márciusában – a Hungexpo Budapesti Vásárközpont látogatóinak. Vadászkutya-, solymász-, íjászbemutató, vadászruházati divatbemutató és szarvasbögő verseny szórakoztatja a nagyérdeműt. A látogatók megismerkedhetnek az új fegyverekkel a légpuska-, a flóbertpisztoly-lövészet és az íjászat, a szituációs lövészet és a lézeres lövészet bemutatóin. Kulturális élményt nyújt a régi vadászkönyvek kiállítása és *A természet és Én* irodalmi pályázat díjátadása.

A szakmai berkekben is elismert FeHoVa Magyarországon az egyik legfontosabb vadászati találkozó. Egyedülálló módon egy helyszínen összehozza a vadászat és a horgászat kiválóságait. Már a kezdetek óta nagy érdeklődés kíséri, és látogatottsága is növekedő tendenciát mutat.

telefon: 263-6327 • fax: 263-6104 • e-mail: fehova@hungexpo.hu • www.fehova.hu

Szafarifegyverek

Magyarországról is minden évben egyre többen utaznak Afrikába vadászni. Maroknyian a „veszélyes ötök” – oroszlán, orrszarvú, leopárd, elefánt, kafferbivaly – még bátran begyűjthető fajokra szerveznek komoly, többhetes expedíciókat, míg a zöm a jóval olcsóbb, egyszerűbb, de szintén óriási egzotikus élményt nyújtó antilopszafarikra nevez be.

Ezeknek a leendő Afrika-utazónak kíván segíteni fegyverválasztás tekintetében a *Rifles for Africa* című kitűnő könyv. Szerzője GREGOR WOODS, nagy tapasztalatú vadász és puskaismerő, s bátran állítható, hogy ez a témájában legjobbak közé tartozó mű. A Safari Press kiadásában jelent meg. Beszerezhető az ISBN 1-57157-260-0 szám alapján.

Zeiss Conquest

A közismert német optikai cég ezúttal az észak-amerikai vadászokra gondolva hozta létre Conquest elnevezésű meszelátó szériáját. Mivel az eredendően német alkatrészeket az Egyesült Államokban szerelik össze, ezért valamivel olcsóbb ez a termékcsalád, mint az ezt megelőzők, s állítólag mind ez a minőség legkisebb romlását sem hozta magával. Egyelőre négyféle változata létezik, amelyek persze Európában szintűgy beszerezhetők: a 8x30 BT, 10x30 BT, 12x45 BT és a 15x45 BT jelzésűek. Robosztusak, mégis könnyűek, vízállók, világklasszis lencsékkel szereltek, s mindezek mellett attraktív áron vásárolhatók meg.

Vadász mozaik

Mellény a Berettától

Úgy vélem, nem mindenki előtt ismertes tény, hogy a világhírű söréteseiről – és dupla golyószáiról – nevezetes olasz cég ruhaneműt is kínál, forgalmaz a saját neve alatt. Hasonlóan például a londoni illetőségű Holland & Hollandhoz. Az egyik legújabb ilyen darabjuk a tollpellyel bélelt mellény. Ez könnyű, meleg, komfortérzetet ad, és ügyes megoldás, hogy kifordítható, így is, úgy is viselhető. Vadászaton persze a zöld külsőt érdemes kifelé fordítani, de városban akár a másik, bézs színt is választhatjuk. Persze mind a két esetben egyformán primán melegít. (A szerkesztő megjegyzése: egyedüli hátrányos tulajdonsága, hogy nem lehet tökéletesen hangtalanul mozogni benne.)

Hornady újdonság

Az amerikai Hornady tölténygyár sikeresen továbbfejlesztette a már így is nagy népszerűségnek örvendő SST jelzésű lövedéket. Az új változat az InterBond márkanevet kapta, s a széles körű tesztelésre az azt mutatják, hogy vadtestbe érve szépen felgombásodik, tömegének minimum 90%-át megőrzi. Vörös műanyag hegyben végződik, a belső ólommagot pedig kémiai eljárással kötötték a lövedékköpenyhez, amely attól a legnagyobb sebességű becsapódáskor sem válik el. Egyelőre .270"-es, 7 milliméteres és .308"-as lövedékméretben forgalmazzák, a megszokottól valamivel kisebb tömeggel, ami azt mutatja, hogy alighanem messzi távú lövésekhez konstruálták. A gyártó cég saját töltényeibe szerelten és külön egyaránt forgalmazza.

Szuper lövedék

Dél-Afrikában készítik a Rhino márkajelzésű lövedékféléket, amely leginkább az amerikai Trohy Bondedre és a Norma TXP-re emlékeztet. Ennél is kémia eljárással kötik a tombakköpenyt az ólomhoz. Ideálisan négy szíromra nyílik szét az eleje, míg a hátsó része alakváltoztatás nélkül, garantáltan egyben marad. Úgy hírlik, hogy kifejlesztésébe bevontak néhány a sötét kontinensen tevékenykedő hivatásos vadászt is, de bizonyára nagyobb hasznára volt a cégnek a már meglévő, hasonló kialakítású és hatásmechanizmusú töltények tanulmányozása. Hiszen ez, bár valóban szuper lövedék, túl sok újdonságot nem mutat a fent példaként említettekhez képest. Európai tölténygyárak közül egyelőre csak a Norma mutatkozott hajlandónak arra, hogy az egyébként is meglehetősen széles kínálatát ilyen lövedékekkel szerelt .243 Winchester kaliberű munícióval bővítse. Különben a dél-afrikai cég a .22-es átmérőjű lövedéktől felfelé minden gyakori űrméretre készíti a Rhino lövedékeket.

Február

Február nem sokban különbözik az évkezdő januártól. A természet még alszik, ha a vadászok (és mezőgazdák) szerencsések, hófehér hódunyha borítja az erdőt, mezőt. Ilyenkor főképp a frissen esett hóban lehet igazán csapázni. Persze a vadon élő állatok számára igazi csapást jelenthet a fagyos-havas időszak. A táplálék kevés, a ragadozók egyre vakmerőbbek. A természet törvényei ta-

lán most érvényesülnek leginkább: csak a legerősebbek maradnak életben! A vadgazda feladata pedig az, hogy a szokásosnál is bővebb és tápdu-sabb táplálékot juttasson a vadnak. Ám türelem, még néhány hét, és itt a kikelet, a virágos tavasz! Február az év legrövidebb hónapja. Többnyire 28 nappal áll, ám négyévenként – az úgynevezett szökőévekben – 29 napos. Ilyen esztendő a 2004-es is.

A legismertebb jeles nap február 2., azaz gyertyaszentelő. A kereszténység felvétele után ugyanis gyertyákkal köszöntötték a fényt, amely legyőzte a téli éjszakák sötétjét. Ez a nap azért is érdekes, mert ekkor sokan arra is kíváncsiak, vajon kijön-e a téli álmat alvó medve a barlangjából. Ha kijön és meglátja az árnyékát, visszabújik, mert hosszú lesz még a tél. Van még ideje aludni!
(Hozzáteszem, a medve nem alszik hosszú téli álmat. Igaz, ősszel jól meghízik, hosszabb nyugalmi időszakot iktat be, amikor is zsírtartalékait éli fel.

Sőt, a nőstények is télen, december vége és február közepe között hozzák világra bocsaikat.)

Jeles napok még:
Február 3., Balázások. E napon a diákok csoportokba verődtek és házról házra jártak „deákat” verbuválni az „oskolának”.
Február 14., Bálint, amikor a kotlóstyúkot tojásokra ültetik.
Február 19., Zsuzsanna napja, amikor is eltűnik a hó (mármint a néphit szerint).

A hónap nevére két feltevés született. Az egyik szerint egy tisztálkodási ünnepéről, a februárról kapta a nevét. Ez a szokás a rómaiak rituális tisztálkodási eseménye volt.
A másik feltevés szerint a latin februm, azaz szíj szóból származik. A fáma szerint a jól ismert mitológiai Faunus – aki az erdők-mezők istene – egyúttal farkasúzó is volt. Az ő ünnepe volt február elején. Ekkor a papság állatbőrökbe öltözött, járta a várost, és a kezükben tartott szíjjal megérintették az embereket. Hitük szerint ez szerencsét hozott.

Februárban a patások többsége csoportokban jár, együtt keresik a táplálékukat. Már sok a vemhes koca, ezért már tilos rájuk vadászni. Jól nézzük meg, mire lövünk! Válasszuk inkább a „remetekant”. A nyestek is februárban kezdik el szerelmi életüket, a pacsmagolást, ezért nem véletlen, hogy a vadászati idenyük is csak e hónap közepéig tart.
Februárban még sok itt telelő madárfajjal találkozhatunk, hiszen még nem kezdődött meg a madárvo-nulás. (Néhány nagyon korán távozó és érkező fajt leszámítva.)

Dátum	Nap		Hold	
	Kel	Nyugszik	Kel	Nyugszik
1. v	7,11	16,44	11,57	3,43
2. h	7,10	16,46	12,37	4,45
3. k	7,09	16,47	13,28	5,41
4. sze	7,07	16,49	14,28	6,29
5. cs	7,06	16,50	15,37	7,07
6. p	7,05	16,52	16,49	7,38
7. szo	7,03	16,54	18,04	8,02
8. v	7,02	16,55	19,18	8,23
9. h	7,00	16,57	20,33	8,41
10. k	6,59	16,58	21,48	8,59
11. sze	6,57	17,00	23,06	9,17
12. cs	6,56	17,01	-	9,37
13. p	6,54	17,03	0,25	10,01
14. szo	6,52	17,05	1,47	10,32
15. v	6,51	17,06	3,08	11,12
16. h	6,49	17,08	4,22	12,07
17. k	6,47	17,09	5,24	13,15
18. sze	6,46	17,11	6,11	14,33
19. cs	6,44	17,12	6,47	15,55
20. p	6,42	17,14	7,14	17,15
21. szo	6,41	17,16	7,35	18,32
22. v	6,39	17,17	7,53	19,45
23. h	6,37	17,19	8,10	20,56
24. k	6,35	17,20	8,26	22,05
25. sze	6,33	17,22	8,43	23,14
26. cs	6,32	17,23	9,02	-
27. p	6,30	17,25	9,25	0,22
28. szo	6,28	17,26	9,54	1,30
29. v	6,26	17,28	10,30	2,34

Február hónapban vadászható vadfajok: däm-borjú, muflon, vaddisznó kan, süldő, házi görény, nyest, borz (az utóbbi három faj csak február 15-

ig!) aranyakál, balkáni gerle (csak február 15-ig!), üregi nyúl, róka, pézsmapocok, nyestkutya, mosómedve, dolmányos varjú, szajkó, szarka.

Farsangi ajánlat

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet és az Országos Magyar Vadászkamara szervezésében 2004. február 21-én (szombaton) tartják az V. Országos Vadászbált. Az erdészek, a természetvédők és a vadászok képviselőit várják egy jó hangulatú, baráti, ünnepi estre, a Hotel Héliába (Budapest XIII., Kárpát u. 62–64.). A program 18 órakor kezdődik, az ünnepélyes megnyitó 19-kor lesz, ezt svédasztalos vacsora, majd tánc, zenés show, vadásztató és a Musical revü műsora követi. Bővebb információval az OMVV szolgál (tel.: 1/355-6180, 212-2226, 212-2225; e-mail: info@omvk.hu).

*

A Pest megyei és fővárosi vadászok, erdészek, természetvédők bálja 2004. február 7-én, a gödi Nemeskéri-Kiss kúriában (2131 Göd, Nemeskéri-Kiss M. u. 33.) várja a szórakozni, táncolni vágyó közönséget. A bált az OMVK Pest megyei területi szervezete, valamint a Vadászok és Természetvédők Közép-Magyarországi Szövetsége támogatja. 19 órától várják a vendégeket, a nyitó pohárköszöntő 20 órakor hangzik el, miután vacsorával, táncokkal és gazdag programmal szórakoztatják az egybegyűlteket. Bővebb tájékoztatást az estről Lukács Mariann ad (tel.: 30/210-2531, tel./fax: 27/336-493, e-mail: mariann.l@invitel.hu).

ERVA FOTÓ-ÓPTIKA KFT. CANON FOTÓSZAKÜZLET * 1072 BUDAPEST, KLAUZÁL TÉR 13. TEL.: 352-8183, 352-8191, 461-0889 * FAX: 461-0890

Table listing Canon camera and lens products, including models like TÁVCSÖVEK, Canon Képstabilizátoros, Nikon Keresőtávcsövek, and various binoculars and accessories with their respective prices.

GEMENC VADÁSZBOLT * 1203 BUDAPEST, KOSSUTH L. U. 57. * TEL./FAX: 1/283-4432 * NYITVA TARTÁS: H-P 10-17.30-IG GEMENCBOLT@FREEMAIL.HU * WWW.DELTASOFT.HU/GEMENC

Table listing Gemenc Vadászbolt products, including Leica binoculars, various scopes (12x50, 12x25), and accessories like carabiners and cleaning kits.

GERINGER AUTÓ KFT. * 2900 KOMÁROM, BÁTHORY ÚT 1. * TEL.: 34/540-562 * NYITVA: H-P 8-17-IG

Table listing Geringer Autó Kft. vehicles and parts, including models like PAJERO WAGON, PAJERO CLASSIC, and PAJERO PININ WAGON with engine specifications.

HARGITA JAGD VADÁSZBOLT - HIVATÁSOS VADÁSZOK SZAKÜZLETE * 6800 HÓDMÉZŐVÁSÁRHELY, ANDRÁSSY U. 32. TEL./FAX: 62/248-768 * TEL.: 30/9580-603 * WWW.HARGITAJAGD.HU

Table listing Hargita Jagd Vadászolt firearms and accessories, including various rifle and shotgun models like Fausti Leader, Nike Skeet/Trap, and Keréscsaba AKCiÓBAN.

GOMBÁS SÁNDOR „VÁREDEI” KFT. * TEL.: 30/933-2216 * WWW.VADASKERT.HU * INFO@VADASKERT.HU

Table listing Gombás Sándor "Váredei" products, including VADISZNÓ EGYÉNI VADÁSZAT and VADISZNÓ HAJTÓVADÁSZATOK with detailed pricing and descriptions.

GRÖZER CSABA * 9211 FEKETEERDŐ, FŐ ÚT 5. * FAX/TEL.: 96/224-298 * TEL.: 96/224-417, 30/939-7627 E-MAIL: BOWMAN@AXELERO.HU * WWW.GROZERARCHERY.COM

Table listing Grözer Csaba archery equipment, including bows (Gyermek ősi szkíta, Ósi szkíta), arrows, and various accessories with prices.

HARMÓNIA VADÁSZBOLTOK * KÖZPONT: 4025 DEBRECEN, SZÉCHENYI U. 10. * TEL.: 52/430-468 * FAX: 52/412-633 4026 DEBRECEN, BETHLEN U. 36. * TEL./FAX: 52/421-338 * 4400 NYÍREGYHÁZA, ZRINYI I. U. 8-10. * TEL.: 42/413-423 3530 MISKOLC, SZÉCHENYI U. 14. * TEL.: 46/341-464 * 5600 BÉKÉSCSABA, LUTHER U. 12. * TEL.: 66/449-369 6000 KECSKEMÉTI, SZÉCHENYI TÉR 14. * TEL.: 76/321-942 * 6722 SZEGED, KOSSUTH L. SGT. 21. * TEL.: 62/424-342 6500 BAJA, HATTYÚ U. 2. * TEL.: 79/321-364 * 1165 BUDAPEST, MARGIT U. 116. * TEL.: 70/2116-480 2890 TATA, KATONA U. 17. * TEL.: 34/481-535 * 8200 VESZPRÉM, RÁKÓCZI U. 5. * TEL.: 88/325-033 8360 KESZTHELY, RÁKÓCZI U. 3. * TEL.: 83/314-101 * 8900 ZALAEGERSZEG, BIRÓ M. U. 47. * TEL.: 92/348-011, 30/9398-369 7626 PÉCS, KIRÁLY U. 71. * TEL.: 72/225-204 * 3300 EGER, TORONY ÚT 1-3. * TEL.: 36/410-131 3200 GYÖNGYÖS, SZENT BERTALAN U. 4. * TEL.: 37/301-860 * 7030 PAKS, TOLNAI ÚT 2. * TEL.: 75/315-687 4600 KISVÁRDA, SZENT LÁSZLÓ U. 13. * TEL.: 45/415-887 * 5350 TISZAFÜRED, PIAC TÉR 6. * TEL.: 59/511-234, 30/9585-568

Table listing Harmonia Vadászbolt products, including Sellier Bellot and Dynamit Nobel cartridges, and various rifle and shotgun models.

KERÉTESCENTRUM KFT. * 1106 BUDAPEST, KERESZTÚRI ÚT 130. * TEL.: 1/431-9950 * FAX: 1/431-9951

Table listing Kerétescentrum Kft. optical products, including CSOMÓZOTT VADHÁLÓK and various binocular models with detailed technical specifications.

HOR-SZA Kkt. VADÁSZBOLT * 9600 SÁRVÁR, BATTYÁNY ÚT 34. * TEL.: 95/323-483, 30/9082-451

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like Golyós és Sörétes Fegyverek, CEltáVCSÖVEK, KERESŐTÁVCSÖVEK, BAKANCSOK-CSIZMÁK, and RUHÁZAT.

HUBERTUS VADÁSZBOLT * 9400 SOPRON, LACKNER K. U. 6. * TEL./FAX: 99/314-317 * NYITVA TARTÁS: H-P 9-12, 13-17; SZO 9-12 GyMs

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like KÉSEK, TÖRÖK, BICSKÁK, SAFARI LOW CIPIÓ, and KERESŐTÁVCSÖVEK.

HUNGARO-ARMS Kft. VADÁSZBOLTOK – BUDAPEST, SOROXSÁRI ÚT 132, 1/215-6458 * Győr, Apáca U. 14., 96/328-876

MOSONMAGYARÓVÁR, MAGYAR U. 38., 96/219-459 * SZOMBATELY, WESSELÉNYI U 2., 94/339-336

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like RIZZINI SÖRÉTES VADÁSZFEGYVEREK, RIZZINI SÖRÉTES SPORTFEGYVEREK, and LÖSZEREK.

LUPO-HUNGARY Bt. * 1185 BUDAPEST, DUNA U. 66. * TEL.: 1/294-1057, 70/314-8012 * E-MAIL: SIMO.GERGELY@AXELERO.HU

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like LUPOSAN TERMÉKCSALÁD, LUPODERM + Lecithin olaj, and LUPOSAN SPORT TÁP.

MANCS ÁLLATELEDEL ÜZLET * 2030 ÉRD, BAJCSY-ZS. U. 10. * TEL.: 20/453-3649 * NYITVA: H-P 8-18, SZ 8-12

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like Acana Puppy Junior, Flatzor Elite 25/16, and Eukanuba Adult All Breeds.

HUNOR 2000 Bt. VADÁSZBOLT * 8360 Keszthely, SZÉCHENYI ÚT 11. * TEL.: 83/317-355, 30/9947-482

FAX: 83/336-281 * NYITVA: H-P 8-16-IG, SZ 8-13-IG

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like Golyós Fegyverek, SÖRÉTES FEGYVEREK, and ZKK-600 3x9x40 távcsővel.

INTERMAS TERMELŐ ÉS KERESKEDELMI Kft. * BÉKÉSCSABA, MEDNYÁNSZKY U. 17.

TEL.: 20/945-0764 * FAX: 66/450-538 * E-MAIL: INTERMAS@BEKESNET.HU * WWW.INTERMAS.INI.HU

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like AUTOMATA KORONGDOBÓ GÉPEK, AMERIKAI TRAP, and LÖVÉSZKORONGOK.

DR. JUHÁSZ TAMÁS KISÁLLATTRENELŐ Kft. * 1112 BUDAPEST, PÉTERHEGYI ÚT 46. * TEL./FAX: 310-1106, 310-0108, 310-1554 * NONSTOP

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like Vizsgálati díj, Veszteségi oltás, and LABORVIZSGÁLAT.

KÁTAI VADÁSZ, HORGÁSZ KIS- ÉS NAGYKERESKEDÉS * 5900 Orosháza, KÖND U. 44. * TEL./FAX: 68/411-612

KÁTAI VADÁSZBOLTOK: 5540 SZARVAS, KOSSUTH L. U. 46. * TEL.: 66/312-288

6721 SZEGED, TISZA LAJOS KRT. 19. * TEL.: 62/556-880 * WWW.KATAIVADASZBOLT.INF.HU

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like ARMUSA LÖSZEREK (VADÁSZ), PRO-MATIC KORONGDOBÓ GÉPEK, and VEGU TUSATÁLP.

RÁBAI Kft. HUNOR VADÁSZBOLT * BÉKÉSCSABA ZSIGMOND U.10. * TELEFON: 66/451-171

Table with 3 columns: Product Name, Price, and Description. Includes items like ZASTAVA VADÁSZFEGYVEREK, PRIVI PARTIZÁN VADÁSZ, and Golyós Lőszerek.

Márciusi számunkból...

Merről fúj a szél?

Az ember, „amióta ember”, elveszítette szagló-érzékének jelentős részét. Igaz, sokféle illatot és szagot felismerünk, ám azt el sem tudjuk képzelni, mennyire másképp viszonyul a vad környezete szagához. Számos olyan állatfajt ismerünk, ahol az orr a legfontosabb érzékszerv. Ezért aztán a vadásznak egyáltalán nem mindegy, honnan közelíti meg kiszemelt zsákmányát. A széljárás ugyanis egyaránt lehet barát és ellenség. Csak az a fontos, hogy jó oldalra álljunk.

(Kövesi Sándor felvétele)

Egy kevésbé ismert kutya, a tacsókópó

A tacsókópót ma még kevesen ismerik, noha az egyik leguniverzálisabb kutyafajta. Kitűnően csapázik, és a vaddisznóhajtáson is megállja a helyét. Emellett könnyen nevelhető, engedelmes, könnyen kiképezhető. Kár, hogy Magyarországon még nem terjedt el, csak mostanában kezd feltűnni a vadászaton. Cikkünkben foglalkozunk a fajta történetével, alkalmazásának módjaival.

Vendégoldal

Következő lapszámunkban egy újabb vadászati szempontból kérdéses állatfajt mutatunk be. A különös, ősi testfelépítésű madár, a kárókatona, hajdan hazánk egyik legfeltettebb természetvédelmi értéke volt. Csupán a Kis-Balaton adott otthon nagy számú kolóniájának. A faj azonban később szaporodásnak indult, egyre több helyen feltűnt, s ma pedig már teljesen közönséges madár. Olyannyira közönséges, hogy már komoly ellensége a halgazdáknak.

KISS and KOLLÁTH

2120 Dunakeszi, Fóti út 23. • Tel.: (27) 540-160 • Fax: (27) 540-161
E-mail: kollath@mail.digital2002.hu • www.kollath.hu

hungaro ARMS KFT.
RIZZINI MÁRKAKEPVESELET

Rizzini
sörétes, vadász
és sport fegyverek
310.000 Ft-tól

Budapest: Soroksári út 133. (06-1) 215-4438
Győr: Apáczai s. 14. (06-96) 310-819, 310-840
Ménfőcsanak: Rákos utca 28. (06-114) 451
Szombathely: Rákóczi s. 2. (06-83) 324

Internet: www.hungaroarms.hu E-mail: info@hungaroarms.hu

FROMMER
FEGYVERBOLT

1087 Budapest, Ruzsák tér 21. Telefon: 210-1506, (06-30) 343-7460, FAX: 210-1507
Nyitva: Hétfő-Csütörtök 10-17 óráig, Péntek 10-14 óráig, SZOMBAT 10-14 óráig

Sörétes és golyós löszerek nagy választékban.

MFS

MFS löszerek GYÁRI ÁRON
vizonteladók, lőterek, klubok részére.

www.vadaszruha.hu

...hogy mindent tisztán lásson!

IR 780 WP
vizálló
2,4x nagyítás

IR 750
fémváz
2x nagyítás

éjjellátók

IR 760
3,1x nagyítás

Vivitar®

látcsövek

8x56

9x60

ERVA

Fotó-Optika Canon Fótószaküzlet
1072 Budapest, Klauzál tér 13.

Tel.: (1) 352-8183, (1) 352-8191, (1) 461-0889 • Fax: (1) 461-0890

www.ervafoto.hu • www.vivitar.com